

Βρυξέλλες, 23.7.2019
COM(2019) 352 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Εντατικοποίηση της δράσης της ΕΕ για την προστασία και την αποκατάσταση των
δασών του πλανήτη**

{SWD(2019) 307 final}

I. Παρουσίαση του γενικού πλαισίου

Η κατάσταση των δασών του πλανήτη

Τα δάση είναι απαραίτητα. Είναι οι πνεύμονές μας και το σύστημα υποστήριξης της ζωής, ενώ καλύπτουν το 30 % της χερσαίας έκτασης της Γης και φιλοξενούν το 80 % της βιοποικιλότητάς της. Απορροφούν το διοξείδιο του άνθρακα από την ατμόσφαιρα και μας προσφέρουν τον αέρα που αναπνέουμε. Τα δάση παρέχουν οργανική υποδομή ζωτικής σημασίας σε μερικά από τα πιο πυκνά και ποικιλόμορφα πληθυσμιακά σύνολα του πλανήτη. Εξασφαλίζουν μέσα διαβίωσης και εισόδημα για το 25 % περίπου του παγκόσμιου πληθυσμού, εμπεριέχουν πολιτιστικές, κοινωνικές και πνευματικές αξίες και αποτελούν μεγάλο μέρος της χερσαίας έκτασης που κατοικείται κατά παράδοση από αυτόχθονες πληθυσμούς.

Σήμερα, τα δάση σε όλο τον κόσμο αντιμετωπίζουν τον σοβαρό κίνδυνο της αποψίλωσης¹ και της υποβάθμισης²: από το 1990 έως το 2016 έχουν χαθεί 1,3 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα δασικών εκτάσεων· ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί σε απώλεια έκτασης ίσης με 800 γήπεδα ποδοσφαίρου κάθε ώρα³. Προκειμένου να διασφαλίσουμε την υγεία και την ευημερία των ανθρώπων και να θέσουμε τις κοινωνίες μας σε τροχιά βιώσιμης ανάπτυξης, οφείλουμε να συνεργαστούμε με άλλους φορείς για την αντιστροφή αυτής της τάσης, καθώς και να εξασφαλίσουμε την προστασία και την αναγέννηση των δασών ανά τον κόσμο.

Οι απειλές που αντιμετωπίζουν τα δάση σε όλο τον κόσμο συνιστούν μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της εποχής μας όσον αφορά τη βιωσιμότητα. Η αποψίλωση των δασών αποτελεί βασική αιτία μείωσης της βιοποικιλότητας⁴. Οι εκπομπές από τη χρήση της γης και την αλλαγή της χρήσης της γης, κυρίως λόγω της αποψίλωσης, αποτελούν τη δεύτερη μεγαλύτερη αιτία της κλιματικής αλλαγής μετά την καύση ορυκτών καυσίμων. Αυτές οι εκπομπές αντιστοιχούν σχεδόν στο 12 % του συνόλου των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και, επομένως, είναι σημαντικό να αναληφθεί δράση στον εν λόγω τομέα για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής⁵. Η αποψίλωση των δασών μπορεί, επίσης, να έχει δραματικές επιπτώσεις στην επιβίωση των πλέον ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των αυτόχθονων πληθυσμών, που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τα δασικά οικοσυστήματα⁶.

Η ΕΕ έχει αναλάβει διάφορες κανονιστικές και μη κανονιστικές δράσεις για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών. Παρότι τις τελευταίες δεκαετίες έχει αυξηθεί η δασική κάλυψη της ΕΕ (βλ. πλαίσιο 1), το ποσοστό αποψίλωσης των δασών σε άλλες περιοχές (ιδίως στις τροπικές) εξακολουθεί να κυμαίνεται σε ανησυχητικά επίπεδα⁷.

Πλαίσιο 1 — Δάση στην ΕΕ

Το 43 % της χερσαίας έκτασης της ΕΕ —ήτοι 182 εκατομμύρια εκτάρια— αποτελείται από δασικές ή άλλες δασώδεις εκτάσεις⁸. Εξ αυτών, 134 εκατομμύρια εκτάρια είναι διαθέσιμα για την παροχή ξυλείας. Τα δάση της ΕΕ έχουν επεκταθεί: από το 1990 έως το 2015, η δασική κάλυψη αυξήθηκε όσο το μέγεθος της Ελλάδας⁹, χάρη στα προγράμματα δάσωσης και αναδάσωσης και στη φυσική αναγέννηση των δασών. Η δασική στρατηγική της ΕΕ¹⁰ είναι το πλαίσιο που διασφαλίζει τη συνοχή των πολιτικών σχετικά με τα δάση. Τα δάση αντιστοιχούν στο ήμισυ των περιοχών προστασίας της φύσης του δικτύου Natura 2000 και καλύπτουν 38 εκατομμύρια εκτάρια, δηλαδή ποσοστό άνω του 20 % των δασικών πόρων της ΕΕ. Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες και στην ΕΕ για την προστασία και την

αποκατάσταση της δασικής κάλυψης, για τον πρόσθετο λόγο ότι ο ρυθμός της επέκτασης των δασών έχει μειωθεί τελευταία.

Παρ' όλες τις προσπάθειες μέχρι στιγμής, οι υφιστάμενες πολιτικές δεν είναι σε θέση να διασφαλίσουν τη διατήρηση και τη βιώσιμη χρήση των δασών. Ως εκ τούτου, η εντατικοποίηση της δράσης για την προστασία των υφιστάμενων δασών, τη διαχείριση των δασών με βιώσιμο και ενεργό τρόπο και τη βιώσιμη δημιουργία νέας δασικής κάλυψης πρέπει να διαδραματίσει κομβικό ρόλο στις πολιτικές μας για τη βιωσιμότητα. Τα πρωτογενή δάση¹¹ απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή, διότι είναι μοναδικά και αναντικατάστατα και πλήττονται σοβαρά από την αποψίλωση. Η δάσωση και η αποκατάσταση¹² των υποβαθμισμένων δασικών εκτάσεων μπορούν να συμβάλουν στη μείωση των πέσεων που ασκούνται στα φυσικά δάση και να λειτουργήσουν ως αποτελεσματικό πρόσθετο αμυντικό όπλο στον αγώνα μας για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Ωστόσο, τα νεοφυτευθέντα δάση δεν μπορούν να αντικαταστήσουν τα πρωτογενή δάση, που διαθέτουν υψηλά αποθέματα άνθρακα και χαρακτηρίζονται από τη μεγάλη ηλικία τους, τα μοναδικά οικολογικά χαρακτηριστικά τους και την αποδεδειγμένη προστασία της βιοποικιλότητας που προσφέρουν¹³.

Η λήψη περαιτέρω μέτρων από την ΕΕ για την προστασία των δασών θα συνάδει με τις διεθνείς συμφωνίες και δεσμεύσεις, στο πλαίσιο των οποίων αναγνωρίζεται πλήρως η ανάγκη για φιλόδοξη δράση με σκοπό την αντιστροφή της τάσης της αποψίλωσης των δασών. Η Συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή και το παγκόσμιο στρατηγικό σχέδιο για τη βιοποικιλότητα 2011-2020 που εγκρίθηκε στο πλαίσιο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τη βιολογική ποικιλότητα, καθώς και οι στόχοι Aichi για τη βιοποικιλότητα προάγουν τις προσπάθειες βιώσιμης διαχείρισης, προστασίας και αποκατάστασης των δασών¹⁴. Η μείωση της απώλειας και της υποβάθμισης των δασών αποτελεί προτεραιότητα για το στρατηγικό σχέδιο των Ηνωμένων Εθνών για τα δάση¹⁵. Επιπλέον, η ενίσχυση των προσπαθειών για τη βιώσιμη διαχείριση των δασών αποτελεί βασικό σημείο του θεματολογίου του 2030 των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη, διότι τα δάση διαδραματίζουν πολυλειτουργικό ρόλο που υποστηρίζει την επίτευξη των περισσότερων Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Διάγραμμα 1 — Αγαθά και υπηρεσίες των δασών που υποστηρίζουν τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ

- 1 Εισόδημα από δασικά προϊόντα
- 2 Διατροφή από άγρια φρούτα και θηράματα
- 3 Φαρμακευτικά φυτά
- 6 Γλυκά ύδατα για πόση και άρδευση
- 8 Βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη και αξιοπρεπής εργασία για όλους
- 10 Μειωμένη εισοδηματική ανισότητα
- 12 Βιώσιμα πρότυπα κατανάλωσης και παραγωγής
- 13 Δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα
- 15 Βιοποικιλότητα

Διάγραμμα 2 — Επιπτώσεις της αποψίλωσης των δασών στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης

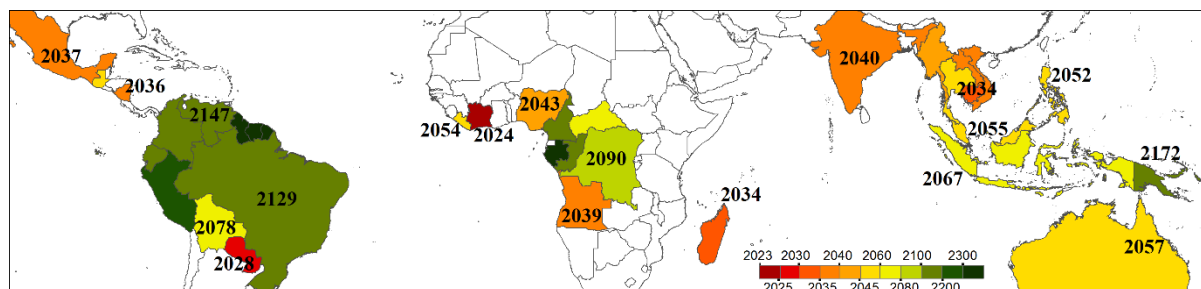
- 1 Αυξημένη τρωτότητα σε ακραία καιρικά φαινόμενα
- 2 Απώλεια βροχοπτώσεων και επικονιαστών καλλιεργειών
- 3 Αναπνευστική νόσος λόγω δασικών πυρκαγιών
- 6 Μη βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων
- 8 Μη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και έλλειψη αξιοπρεπούς εργασίας
- 10 Εισοδηματική ανισότητα
- 12 Μη βιώσιμα πρότυπα κατανάλωσης και παραγωγής
- 13 Εκπομπές CO₂
- 15 Απώλεια βιοποικιλότητας

Βασικοί παράγοντες της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών

Η αποψίλωση και η υποβάθμιση των δασών οφείλονται σε πολλούς διαφορετικούς παράγοντες. Οι αυξανόμενες απαιτήσεις του ολοένα μεγαλύτερου παγκόσμιου πληθυσμού για τροφή, ζωοτροφές, βιοενέργεια, ξυλεία και άλλα βασικά εμπορεύματα, σε συνδυασμό με τη χαμηλή παραγωγικότητα και τη χαμηλή αποδοτικότητα των πόρων, ασκούν ολοένα και περισσότερη πίεση στη χρήση της γης και απειλούν τη διατήρηση των δασών ανά τον κόσμο. Το 80 % περίπου της αποψίλωσης των δασών παγκοσμίως οφείλεται στην επέκταση της γης που χρησιμοποιείται για τη γεωργία¹⁶. Η αστική επέκταση, η ανάπτυξη υποδομών και η

εξόρυξη αποτελούν επίσης παράγοντες που συντελούν στην αποψίλωση των δασών.

Διάγραμμα 3 — Προβλεπόμενο έτος εξαφάνισης υγρών πρωτογενών δασών¹⁷

Άλλοι παράγοντες που συντελούν στην αποψίλωση των δασών είναι, μεταξύ άλλων, η απουσία ορθών πολιτικών (όπως ολοκληρωμένος χωροταξικός σχεδιασμός και σαφή δικαιώματα ιδιοκτησίας και χρήσης της γης), η αδύναμη διακυβέρνηση και η ανεπαρκής επιβολή της νομοθεσίας, οι παράνομες δραστηριότητες¹⁸, καθώς και η έλλειψη επενδύσεων στη βιώσιμη διαχείριση των δασών. Αρνητικές επιπτώσεις στα δάση μπορούν επίσης να προκύψουν όταν αλλάζει η χρήση βοσκοτόπων ή γεωργικών εκτάσεων που προηγουμένως χρησιμοποιούνταν για τις αγορές τροφίμων και ζωοτροφών, προκειμένου να παράγονται καύσιμα από βιομάζα (έμμεση αλλαγή της χρήσης γης).

Η υποβάθμιση των δασών είναι πιο δύσκολο να προσδιοριστεί ποσοτικά. Στους άμεσους παράγοντες που συντελούν στην υποβάθμιση των δασών συγκαταλέγονται η μη βιώσιμη εκμετάλλευση των δασικών πόρων, π.χ. για χρήση ως εγχώριας πηγής ενέργειας, και φυσικά συμβάντα όπως πυρκαγιές και επιβλαβείς οργανισμοί. Απαιτείται ανάληψη δράσης, καθώς η ζήτηση ξύλου για χρήση ως καυσίμου θα συνεχίσει να αυξάνεται, και υπολογίζεται ότι το 2030 ο αριθμός των ανθρώπων που θα εξαρτώνται από αυτή την πηγή καυσίμου θα αυξηθεί από 2 δισεκατομμύρια που είναι σήμερα σε 2,8 δισεκατομμύρια¹⁹.

Παρότι τα περισσότερα βασικά εμπορεύματα που συνδέονται με την αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών καταναλώνονται σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο, η ΕΕ εισάγει²⁰ προϊόντα όπως φοινικέλαιο²¹, κρέας, σόγια, κακάο, καλαμπόκι, ξυλεία και καουτσούκ²², μεταξύ άλλων και με τη μορφή μεταποιημένων προϊόντων ή υπηρεσιών. Εάν εξετάσουμε την αποψίλωση των δασών ως παράμετρο ενσωματωμένη²³ στη συνολική τελική κατανάλωση, η κατανάλωση της ΕΕ αντιστοιχεί περίπου στο 10 % του συνολικού μεριδίου²⁴.

Μετατροπή μιας πρόκλησης σε ευκαιρία: Η ΕΕ ως παγκόσμιος πρωτοπόρος

Η εξαφάνιση και η υποβάθμιση των δασών είναι ζητήματα που έχουν προσελκύσει την προσοχή της διεθνούς κοινότητας. Μακροπρόθεσμα, η αποψίλωση και η υποβάθμιση των δασών δεν αποτελούν απειλή μόνο για την οικονομία αλλά και για την ίδια την ανθρωπότητα.

Δεν υπάρχει μια ενιαία λύση που να καλύπτει όλες τις περιπτώσεις. **Η καταπολέμηση της αποψίλωσης των δασών και η επίτευξη βιώσιμης διαχείρισης των δασών αποτελούν σύνθετες προκλήσεις. Οι λύσεις πρέπει να είναι ειδικές ανά χώρα και περιφέρεια, στο πλαίσιο ενός γενικού διττού στόχου προστασίας των υφιστάμενων δασών, ειδικότερα των πρωτογενών, και σημαντικής αύξησης της βιώσιμης και βιολογικά ποικιλόμορφης δασικής κάλυψης παγκοσμίως.**

Είναι σαφές ότι η ΕΕ δεν μπορεί από μόνη της να αντιστρέψει την τάση της αποψίλωσης των δασών. Πρέπει να αποτελέσει μέρος μιας παγκόσμιας συμμαχίας.

Η ΕΕ έχει ήδη αναπτύξει συμπράξεις με άλλες χώρες για τη μείωση των πιέσεων που ασκούνται στα δάση και για την καταπολέμηση της αποψίλωσης.

Πλαίσιο 2 — Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την επιβολή της δασικής νομοθεσίας, τη διακυβέρνηση και το εμπόριο (FLEGT)²⁵

Από το 2003, έχουν ληφθεί μέτρα στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης FLEGT της ΕΕ για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας και του σχετικού εμπορίου. Η συνεργασία με χώρες-εταίρους για τη βελτίωση της διακυβέρνησης στον δασικό τομέα, καθώς και η ανάπτυξη ικανοτήτων αποτελούν βασικές συνιστώσες του σχεδίου δράσης. Μία από τις βασικές συνιστώσες του σχεδίου, ο κανονισμός της ΕΕ για την ξυλεία²⁶, υποχρεώνει τους φορείς εκμετάλλευσης που διαθέτουν ξυλεία και προϊόντα ξυλείας στην αγορά της ΕΕ να διεξάγουν έλεγχο δέουσας επιμέλειας για να ελαχιστοποιούν τον κίνδυνο εισαγωγής παράνομα υλοτομημένης ξυλείας. Επιπλέον, το σχέδιο δράσης προάγει τον διάλογο και τη συνεργασία με άλλες μεγάλες αγορές.

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της σχετικής αξιολόγησης που πραγματοποιήθηκε το 2016, το σχέδιο δράσης FLEGT της ΕΕ εξακολουθεί να: i) ανταποκρίνεται κατάλληλα στην πρόκληση της παράνομης υλοτομίας· ii) είναι αποτελεσματικό ως προς την ευαισθητοποίηση για το ζήτημα αυτό· iii) συμβάλλει συνολικά στη διακυβέρνηση στον δασικό τομέα· και iv) συμβάλλει στη μείωση της ζήτησης για παράνομη ξυλεία στην ΕΕ. Με βάση τα πορίσματα της αξιολόγησης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη έχουν συμφωνήσει επί ενός προγράμματος εργασίας FLEGT για την περίοδο 2018-2022²⁷, το οποίο παρέχει κατευθυντήριες γραμμές για το έργο που πρέπει να επιτελεστεί τα επόμενα έτη.

Το 2008, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για την αποψίλωση των δασών²⁸ με την οποία έθεσε για την ΕΕ έναν στόχο για την ανάσχεση της απώλειας της δασικής κάλυψης έως το 2030 το αργότερο και για τη μείωση της μαζικής αποψίλωσης των τροπικών δασών κατά 50 % έως το 2020. Προσδιόρισε δε τρόπους βελτίωσης των πολιτικών της ΕΕ που θα συμβάλουν στη διατήρηση των δασών ανά τον κόσμο, αξιοποιώντας νέες επιστημονικές γνώσεις και εργαλεία.

Οι ολοκληρωμένες συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών της ΕΕ περιλαμβάνουν κεφάλαια εμπορίου και αειφόρου ανάπτυξης (ΕΑΑ) με δεσμευτικές διατάξεις σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, την κλιματική αλλαγή, τη βιοποικιλότητα και τα δάση, όπως την υποχρέωση να διασφαλίζεται η αποτελεσματική εφαρμογή πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών, όπως η Συμφωνία του Παρισιού και η Σύμβαση για τη βιολογική ποικιλότητα.

Το στρατηγικό και μακρόπνοο όραμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050, το οποίο αποτυπώνεται στην ανακοίνωση «Καθαρός πλανήτης για όλους»²⁹, αναγνωρίζει ότι η αύξηση της φυσικής καταβόθρας των δασών, των εδαφών και των γεωργικών εκτάσεων, καθώς και των παράκτιων υδροβιοτόπων είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχημένη αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Η οδηγία της ΕΕ για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές³⁰ περιλαμβάνει δεσμευτικά κριτήρια αειφορίας για την αποφυγή των άμεσων επιπτώσεων της χρήσης γης οι

οποίες σχετίζονται με τα βιοκαύσιμα που καταναλώνονται στην ΕΕ.

Στόχος της Ευρωπαϊκής Κοινής Αντίληψης για την Ανάπτυξη³¹ είναι η εξάλειψη της φτώχειας, κυρίως μέσω λειτουργικών οικοσυστημάτων για την υποστήριξη της μετάβασης στην πράσινη οικονομία. Επιπλέον, προάγει βιώσιμες γεωργικές αλυσίδες αξίας για την ανάσχεση, την πρόληψη και την αντιστροφή της αποψίλωσης των δασών.

Επιπλέον, η ΕΕ ευαισθητοποιεί τους καταναλωτές για την ανάγκη μείωσης του αποτυπώματος της κατανάλωσης στη γη και ενθαρρύνει το κοινό να προτιμά προϊόντα από αλυσίδες εφοδιασμού «μηδενικής αποψίλωσης», δηλαδή από αλυσίδες εφοδιασμού που δεν προκαλούν, ούτε άμεσα ούτε έμμεσα, αποψίλωση των δασών.

Παρά τις προσπάθειες αυτές, ο στόχος της ΕΕ για μείωση της ακαθάριστης αποψίλωσης των τροπικών δασών κατά 50 % έως το 2020 είναι απίθανο να επιτευχθεί³², και, επομένως, είναι απαραίτητη η εντατικοποίηση των δράσεων και η ανάληψη ακόμη ισχυρότερου ηγετικού ρόλου στην προσπάθεια προστασίας και αποκατάστασης των δασών ανά τον κόσμο.

Η ΕΕ, ως βασικός έμπορος και επενδυτής και ως ο μεγαλύτερος πάροχος αναπτυξιακής βοήθειας, συνεργάζεται με εταίρους σε όλο τον κόσμο. Υπάρχουν πολλές ευκαιρίες στενότερης συνεργασίας για την προστασία και την αποκατάσταση των δασών.

Τα δάση παρέχουν σημαντικές οικοσυστημικές υπηρεσίες στην κοινωνία, όπως ο καθαρός αέρας, η ρύθμιση των υδάτινων ροών, η παγίδευση του άνθρακα, η προστασία του εδάφους από την υδάτινη και αιολική διάβρωση, ενώ επίσης αποτελούν οικότοπο για ζώα και φυτά, αποκαθιστούν την υποβαθμισμένη γη και προσφέρουν ανθεκτικότητα σε καταστροφές και στην κλιματική αλλαγή. Μέσω αυτών των λειτουργιών, μπορούν να μετριάσουν τον κίνδυνο περιφερειακών συγκρούσεων, να μειώσουν τις μεταναστευτικές ροές και να αυξήσουν την απόδοση των γεωργικών δραστηριοτήτων και την ευημερία των τοπικών κοινοτήτων.

Είναι αποδεδειγμένο ότι η αποκατάσταση των υποβαθμισμένων δασών και η φύτευση νέων δασών συνιστούν αποτελεσματικά μέτρα που συμπληρώνουν τις προσπάθειες ανάσχεσης της αποψίλωσης των δασών. Οι εν λόγω αναδασωμένες περιοχές μπορούν να προσφέρουν πολλαπλά οφέλη, εάν σχεδιαστούν και υλοποιηθούν σωστά (π.χ. αν αποφευχθεί η αντικατάσταση άλλων νόμιμων και βιώσιμων χρήσεων γης), με πλήρη σεβασμό των οικολογικών αρχών που στηρίζουν τη βιοποικιλότητα. Μπορούν να λειτουργήσουν ως ζώνες ασφαλείας για τα πρωτογενή δάση, να προστατεύσουν το έδαφος, να συσσωρεύσουν καθαρό νερό και να διασφαλίσουν τη γενετική ποικιλομορφία. Επιπλέον, η δενδροφύτευση σε μεγάλη κλίμακα θα μπορούσε να συμβάλει καθοριστικά στον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής³³. Ορισμένες από τις κατευθύνσεις που όρισε η Διακυβερνητική επιτροπή για την κλιματική αλλαγή για τον περιορισμό της υπερθέρμανσης του πλανήτη κατά 1,5 °C θα απαιτούσαν αύξηση της δασικής έκτασης κατά 1 δισεκατομμύριο εκτάρια περίπου έως το 2050 σε σχέση με το 2010³⁴.

Επιπλέον, η προστασία των υφιστάμενων δασών και η βιώσιμη αύξηση της δασικής κάλυψης μπορούν να προσφέρουν μέσα διαβίωσης, να αυξήσουν το εισόδημα των τοπικών κοινοτήτων και να διασφαλίσουν την ανάπτυξη βιώσιμων βιοοικονομιών. Τα δάση αποτελούν έναν πολλά υποσχόμενο τομέα πράσινης οικονομίας, καθώς παρέχουν τη δυνατότητα δημιουργίας 10 έως 16 εκατομμυρίων βιώσιμων και αξιοπρεπών θέσεων εργασίας παγκοσμίως³⁵.

Η ΕΕ θα συνεχίσει να αναπτύσσει και να μοιράζεται τη γνώση και την εμπειρία της,

μεριμνώντας παράλληλα ώστε στα προγράμματα βιώσιμης διαχείρισης των δασών, δάσωσης και αναδάσωσης να λαμβάνονται υπόψη οι τοπικές περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες. Επίσης, η ΕΕ θα συνεχίσει να μοιράζεται λύσεις όπως η διαφοροποίηση των πηγών καθαρής ενέργειας που μειώνουν την πίεση η οποία ασκείται στα δάση, η βιώσιμη προμήθεια ξυλείας, καθώς και τα προγράμματα οικοτουρισμού που βασίζονται σε φυσικά δάση με πλούσια βιοποικιλότητα.

II. Στόχοι και πεδίο εφαρμογής

Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να προτείνει τρόπους εντατικοποίησης της δράσης της ΕΕ για την προστασία των δασών ανά τον κόσμο, ειδικότερα των πρωτογενών δασών, καθώς και για την αποκατάσταση των δασών με βιώσιμο και υπεύθυνο τρόπο. Ο γενικότερος στόχος είναι η προστασία και η ανάπτυξη της παγκόσμιας δασικής κάλυψης με σκοπό τη βελτίωση της ανθρώπινης υγείας και διαβίωσης, καθώς και τη διασφάλιση ενός υγιούς πλανήτη για τα παιδιά και τα εγγόνια μας.

Η εντατικοποίηση της δράσης της ΕΕ συνάδει με τον στόχο που έχει θέσει για την ανάσχεση της απώλειας της παγκόσμιας δασικής κάλυψης έως το 2030, καθώς και με τις υφιστάμενες διεθνείς δεσμεύσεις της ΕΕ. Επίσης, ανταποκρίνεται στις εκκλήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου³⁶, του Συμβουλίου και των ενδιαφερόμενων μερών από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα³⁷.

Η παρούσα ανακοίνωση προτείνει μια σειρά από νέα μέτρα και φιλοδοξίες, με βάση τη δασική στρατηγική της ΕΕ του 2013, τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020³⁸, το 7^ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον³⁹, καθώς και την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Καθαρός πλανήτης για όλους. Ένα ευρωπαϊκό, στρατηγικό, μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050».

Στο έγγραφο προβληματισμού της Επιτροπής με τίτλο «Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030»⁴⁰ τονίζεται ότι η αποψίλωση είναι «ένα πρόβλημα που μας αφορά όλους». Επισημαίνεται το γεγονός ότι η κατανάλωση τροφίμων και ζωοτροφών στην ΕΕ συγκαταλέγεται μεταξύ των κυριότερων παραγόντων με έντονο περιβαλλοντικό αντίκτυπο, καθώς ασκεί μεγάλη πίεση στα δάση σε τρίτες χώρες και επιταχύνει τον ρυθμό αποψίλωσής τους. Ως εκ τούτου, η κατανάλωση προϊόντων από αλυσίδες εφοδιασμού μηδενικής αποψίλωσης στην ΕΕ θα πρέπει να ενθαρρυνθεί τόσο μέσω κανονιστικών όσο και μέσω μη κανονιστικών μέτρων, ανάλογα με την περίπτωση.

Η ανάσχεση της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών σε συνδυασμό με βιώσιμες δραστηριότητες αποκατάστασης των δασών, δάσωσης και αναδάσωσης προσφέρουν ευκαιρίες οικονομικής ανάπτυξης. Γι' αυτό πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση γεωργικών και δασικών προϊόντων. Θα είναι αναγκαίο να αναληφθεί δράση σε διεθνές, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, και να πραγματοποιηθούν σημαντικές επενδύσεις.

Συνεπώς, η παρούσα ανακοίνωση προτείνει **μια προσέγγιση σύμπραξης – στενή συνεργασία με χώρες παραγωγής και κατανάλωσης, καθώς και με επιχειρήσεις και με την κοινωνία των πολιτών**. Οι εν λόγω συμπράξεις μπορούν να διευκολύνουν την ανάληψη δράσης που θα προάγει τη διακυβέρνηση της γης, τη βιώσιμη διαχείριση των δασών και την αναδάσωση, τις διαφανείς αλυσίδες εφοδιασμού, την αποτελεσματική παρακολούθηση, τη

βιώσιμη χρηματοδότηση και την πολυμερή συνεργασία. Οι δράσεις που προσδιορίζονται στην παρούσα ανακοίνωση μπορούν επίσης να αποβούν ωφέλιμες και για ορισμένα άλλα φυσικά οικοσυστήματα, δεδομένου ότι και η απώλεια αυτών των οικοσυστημάτων οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στους ίδιους παράγοντες που προκαλούν την απώλεια δασών⁴¹.

Κατά τη σύνταξη της παρούσας ανακοίνωσης, η Επιτροπή προέβη σε εκτενείς διαβουλεύσεις με ενδιαφερόμενα μέρη⁴², μεταξύ άλλων στο πλαίσιο δύο διασκέψεων που πραγματοποιήθηκαν το 2014 και το 2017, και μιας ανοιχτής δημόσιας διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε το 2019. Η βάση τεκμηρίωσης της παρούσας ανακοίνωσης ενισχύθηκε περαιτέρω από τρεις μελέτες, ειδικότερα εκείνη με τίτλο «Feasibility study on options to step up EU action against deforestation» (μελέτη σκοπιμότητας για τις επιλογές εντατικοποίησης της δράσης της ΕΕ κατά της αποψίλωσης των δασών) που δημοσιεύτηκε τον Φεβρουάριο του 2018, στο πλαίσιο της οποίας προσδιορίστηκαν τα υφιστάμενα κενά και αξιολογήθηκαν πιθανές επιπλέον πολιτικές. Για παράδειγμα, ενώ το σχέδιο δράσης FLEGT της ΕΕ αντιμετωπίζει το ζήτημα της παράνομης υλοτομίας και συμβάλλει στην ενίσχυση της διακυβέρνησης στον δασικό τομέα, δεν καλύπτει την αποψίλωση των δασών που προκαλείται ως συνέπεια της επέκτασης των γεωργικών καλλιεργειών. Στην οδηγία της ΕΕ για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές καθορίζονται κριτήρια αειφορίας, τα οποία πρέπει να πληρούν οι πρώτες ύλες για υγρά βιοκαύσιμα και ορισμένες πηγές βιομάζας που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή βιοαερίου και στερεών καυσίμων βιομάζας προκειμένου να είναι επιλέξιμες για χρηματοδοτική και κανονιστική στήριξη. Ωστόσο, η οδηγία δεν καλύπτει τις χρήσεις άλλων βασικών εμπορευμάτων πέρα από τα βιοκαύσιμα.

Καθώς η θητεία της τωρινής Επιτροπής πλησιάζει στο τέλος της, η παρούσα ανακοίνωση δεν περιλαμβάνει την παρουσίαση ενός οριστικού σχεδίου στρατηγικής για τη νέα Επιτροπή. Ωστόσο, οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε είναι αρκετά επείγουσες και, επομένως, είναι απαραίτητη η σοβαρή ανάλυση των προβλημάτων, η συζήτηση για τους τρόπους αντιμετώπισής τους, ο προσδιορισμός των προτάσεων που μπορούν να κατατεθούν αμέσως και η προετοιμασία κανονιστικών και χρηματοοικονομικών μέτρων αντιμετώπισης, για τα οποία θα αποφασίσει η πολιτική ηγεσία της νέας Επιτροπής.

III. Πέντε προτεραιότητες για την εντατικοποίηση της δράσης της ΕΕ κατά της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών

Προτεραιότητα 1: Μείωση του αποτυπώματος της κατανάλωσης της ΕΕ στη γη και προώθηση της κατανάλωσης προϊόντων από αλυσίδες εφοδιασμού μηδενικής αποψίλωσης στην ΕΕ

Την τελευταία δεκαετία, η Επιτροπή έχει προσπαθήσει να ενισχύσει την ευαισθητοποίηση σε πολιτικό επίπεδο για την αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών. Έχει αναλάβει σειρά εθελοντικών και υποχρεωτικών δράσεων σε τομείς όπως η περιβαλλοντική επισήμανση, η υποβολή στοιχείων για τη βιωσιμότητα, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η δέουσα επιμέλεια, οι βιώσιμες επενδύσεις και χρηματοδότηση, οι δημόσιες συμβάσεις, καθώς και η εταιρική κοινωνική ευθύνη και η υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά. Μολονότι οι εν λόγω δράσεις είχαν κάποιον αντίκτυπο, ελάχιστες εξ αυτών επικεντρώθηκαν ειδικά στο ζήτημα της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών, καθώς και της αναδάσωσης. Επίσης, παρότι τα τελευταία έτη έχουν πολλαπλασιαστεί οι εθελοντικές δεσμεύσεις από φορείς του ιδιωτικού τομέα για συμβολή στην αντιμετώπιση της αποψίλωσης των δασών, η υλοποίηση και η διαφάνεια των εν λόγω προσπαθειών θα μπορούσε να βελτιωθεί περαιτέρω.

Επιπλέον, η ΕΕ έχει αρχίσει να ασχολείται με την αντιμετώπιση του κινδύνου αποψίλωσης των δασών που προκύπτει από την αυξημένη χρήση βιοκαυσίμων. Πέρα από τα δεσμευτικά κριτήρια αειφορίας, η οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές⁴³ περιλαμβάνει επίσης κανόνες για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου αποψίλωσης των δασών και θέτει ένα γενικό ανώτατο όριο για τον υπολογισμό της χρήσης των βιοκαυσίμων που παράγονται από τις καλλιέργειες τροφίμων και ζωοτροφών βάσει των στόχων για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2019/807 της Επιτροπής⁴⁴ περιλαμβάνει κριτήρια για τον καθορισμό των πρώτων υλών υψηλού κινδύνου έμμεσης αλλαγής της χρήσης γης για τις οποίες παρατηρείται σημαντική επέκταση της περιοχής παραγωγής σε εκτάσεις με υψηλά αποθέματα άνθρακα. Η δυνατότητα να λαμβάνονται υπόψη τα βιοκαύσιμα που παράγονται από πρώτες ύλες υψηλού κινδύνου έμμεσης αλλαγής της χρήσης γης κατά τον υπολογισμό του συνολικού εθνικού μεριδίου ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές θα είναι περιορισμένη για το διάστημα 2021-2023 και θα καταργηθεί σταδιακά το αργότερο έως το 2030.

Για να ενθαρρύνουμε στην ΕΕ την κατανάλωση προϊόντων από αλυσίδες εφοδιασμού μηδενικής αποψίλωσης, πρέπει να διευκολύνουμε τους προμηθευτές, τους κατασκευαστές, τους εμπόρους λιανικής, τους καταναλωτές και τις δημόσιες αρχές στην προσπάθεια εντοπισμού, προώθησης και αγοράς των εν λόγω προϊόντων. Στα θετικά παραδείγματα πολιτικών της ΕΕ για την ενίσχυση της διαφάνειας των αλυσίδων εφοδιασμού συγκαταλέγονται ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 995/2010 για τη θέσπιση των υποχρεώσεων των φορέων εκμετάλλευσης που διαθέτουν ξυλεία και προϊόντα ξυλείας στην αγορά (γνωστός και ως ο «κανονισμός της ΕΕ για την ξυλεία»), και ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1169/2011 σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές, που τους επιτρέπει να διακρίνουν μεταξύ των διαφόρων φυτικών ελαίων που περιέχονται στα προϊόντα. Άλλα μέσα περιλαμβάνουν το οικολογικό σήμα της ΕΕ, τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις και άλλες πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας. Εργαλεία όπως το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των προϊόντων και το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των οργανισμών μπορούν επίσης να συμβάλουν στην καλύτερη αξιολόγηση των πιέσεων αποψίλωσης που ασκούνται από διάφορες κατηγορίες προϊόντων. Ωστόσο, οι εν λόγω πρωτοβουλίες θα μπορούσαν να εστιάσουν πιο συγκεκριμένα στην προώθηση της δάσωσης και στην καταπολέμηση της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών.

Τα συστήματα πιστοποίησης και επαλήθευσης μπορούν επίσης να διαδραματίσουν ρόλο στην υποστήριξη των βιώσιμων αλυσίδων εφοδιασμού, υπό την προϋπόθεση της τήρησης υψηλών προτύπων. Η Επιτροπή έχει καταρτίσει έγγραφο καθοδήγησης⁴⁵ σχετικά με τον κανονισμό της ΕΕ για την ξυλεία, το οποίο πραγματεύεται τον ρόλο των συστημάτων επαλήθευσης τρίτων όσον αφορά την αξιολόγηση και τον μετριασμό των κινδύνων. Επίσης, το 2018, στο πλαίσιο μελέτης αξιολογήθηκαν τα πρότυπα βιωσιμότητας για το φοινικέλαιο και παρουσιάστηκε συνοπτικά ο αντίκτυπος των υφιστάμενων πρωτοβουλιών στη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση φοινικέλαιου⁴⁶. **Τα πρότυπα και τα συστήματα πιστοποίησης που βοηθούν στον εντοπισμό και στην προώθηση βασικών εμπορευμάτων μηδενικής αποψίλωσης πρέπει να ενισχυθούν, μεταξύ άλλων, μέσω μελετών σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους και με την ανάπτυξη καθοδήγησης, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης βάσει ορισμένων κριτηρίων για την απόδειξη της αξιοπιστίας και της σταθερότητας των διαφόρων προτύπων και συστημάτων.** Τα εν λόγω κριτήρια θα πρέπει, αφενός, να καλύπτουν πτυχές όπως η αξιοπιστία των διαδικασιών πιστοποίησης και διαπίστευσης, η ανεξάρτητη παρακολούθηση, οι δυνατότητες παρακολούθησης της αλυσίδας εφοδιασμού, οι απαιτήσεις για την προστασία των

πρωτογενών δασών και των δασών με υψηλή βιοποικιλότητα και, αφετέρου, να προωθούν τη βιώσιμη διαχείριση των δασών.

Οι καταναλωτές και οι παραγωγοί θα πρέπει επίσης να είναι καλύτερα ενημερωμένοι για τη σύνδεση μεταξύ της κατανάλωσης βασικών εμπορευμάτων και της αποψίλωσης των δασών. Θα πρέπει να παρασχεθούν τόσο κανονιστικά όσο και μη κανονιστικά κίνητρα στους καταναλωτές ώστε να ενθαρρυνθούν να ακολουθήσουν μια πιο ισορροπημένη, υγιεινή και θρεπτική διατροφή⁴⁷ και να μειώσουν τη σπατάλη τροφίμων. Αυτός ο πιο βιώσιμος τρόπος ζωής θα μειώσει τις πιέσεις που ασκούνται στη γη και στους πόρους.

Βασικές δράσεις

Η Επιτροπή θα προβεί στις εξής δράσεις:

- **Δημιουργία πλατφόρμας διαλόγου πολλαπλών ενδιαφερομένων και κρατών μελών σχετικά με την αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών και τη βιώσιμη αύξηση της παγκόσμιας δασικής κάλυψης, ώστε να δημιουργηθεί ένα φόρουμ για την προώθηση των ανταλλαγών απόψεων με τους ενδιαφερομένους και μεταξύ αυτών, με σκοπό τη δημιουργία συμμαχιών, την άσκηση πίεσης για δέσμευση και την από κοινού ανάληψη δεσμεύσεων για σημαντική μείωση της αποψίλωσης των δασών, καθώς και την ανταλλαγή εμπειριών και πληροφοριών.**
- **Ενθάρρυνση της ενίσχυσης των προτύπων και των συστημάτων πιστοποίησης που συμβάλλουν στον εντοπισμό και στην προώθηση βασικών εμπορευμάτων μηδενικής αποψίλωσης, μεταξύ άλλων μέσω μελετών σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους και με την ανάπτυξη καθοδήγησης, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης βάσει ορισμένων κριτηρίων για την απόδειξη της αξιοπιστίας και της σταθερότητας των διαφόρων προτύπων και συστημάτων.**
- **Αξιολόγηση πρόσθετων κανονιστικών και μη κανονιστικών μέτρων που αφορούν την πλευρά της ζήτησης, ώστε να εξασφαλιστούν ίσοι όροι ανταγωνισμού και μια κοινή αντίληψη για τις αλυσίδες εφοδιασμού μηδενικής αποψίλωσης, προκειμένου να αυξηθεί η διαφάνεια της αλυσίδας εφοδιασμού και να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών που συνδέεται με τις εισαγωγές βασικών εμπορευμάτων στην ΕΕ.**

Επιπλέον, η Επιτροπή θα βελτιώσει την υλοποίηση των ακόλουθων υπό εξέλιξη δράσεων:

- **Διεξαγωγή εργασιών ανάλυσης με σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς για την αξιολόγηση του κατά πόσον είναι αναγκαίο να απαιτείται από τα διοικητικά συμβούλια των εταιρειών η χάραξη και η δημοσιοποίηση μιας στρατηγικής περί βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης διαδικασίας δέουσας επιμέλειας σε όλο το μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού, καθώς και η ανάπτυξη μετρήσιμων στόχων βιωσιμότητας⁴⁸.**
- **Προαγωγή της ενσωμάτωσης θεμάτων σχετικών με τα δάση σε πρακτικές εταιρικής κοινωνικής ευθύνης / υπεύθυνης επιχειρηματικής συμπεριφοράς και**

ενίσχυση της διαφάνειας, καθώς και ανάληψη εθελοντικών δεσμεύσεων από τον ιδιωτικό τομέα, σύμφωνα με τις διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές.

- **Περαιτέρω ενσωμάτωση θεμάτων που αφορούν την αποψίλωση των δασών** στο οικολογικό σήμα της ΕΕ, στις πράσινες δημόσιες συμβάσεις και σε άλλες πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας.
- **Ενεργητική υποστήριξη της ανάπτυξης και της διάδοσης πληροφοριών και εκπαιδευτικού υλικού** με στόχο τη μείωση της ζήτησης για προϊόντα των οποίων οι αλυσίδες εφοδιασμού ενδέχεται να συνεπάγονται αποψίλωση δασών, και παράλληλα αύξηση της ζήτησης για προϊόντα από αλυσίδες εφοδιασμού μηδενικής αποψίλωσης.
- Σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους», **κάλυψη συναφών πτυχών σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τα βιοκαύσιμα, επανεξέταση όλων των συναφών πτυχών της έκθεσης που συνοδεύει τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2019/807 της Επιτροπής το 2021 και, κατά περίπτωση, αναθεώρηση του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2019/807 το 2023** με βάση τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία.
- **Εφαρμογή του προγράμματος εργασίας FLEGT της ΕΕ για την περίοδο 2018-2022, και ειδικότερα ενίσχυση της εφαρμογής του κανονισμού της ΕΕ για την ξυλεία.**

Προτεραιότητα 2: Συνεργασία με χώρες παραγωγής προκειμένου να μειωθούν οι πιέσεις που ασκούνται στα δάση και να διασφαλιστεί ότι η αναπτυξιακή συνεργασία της ΕΕ θα συνεπάγεται μηδενική αποψίλωση

Σύμφωνα με τις αρχές αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΕ, η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τις χώρες παραγωγής για την καταπολέμηση της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών. Από το 2014, η ΕΕ επενδύει κατά μέσο όρο 1,2 δισ. EUR ανά έτος για την υποστήριξη γεωργικών προγραμμάτων σε χώρες-εταίρους που αντιμετωπίζουν προβλήματα στον τομέα αυτόν. Η επένδυση έχει επικεντρωθεί στην υποστήριξη της ανθεκτικής στις κλιματικές αλλαγές γεωργίας· στη βιώσιμη εντατικοποίηση και διαφοροποίηση· στην αγροοικολογία· και στη γεωργοδασοκομία. Η Επιτροπή επιδιώκει να προωθήσει βιώσιμες και διαφανείς γεωργικές αξιακές αλυσίδες βάσει μιας αξιόπιστης μεθοδολογίας⁴⁹ την οποία υιοθετούν και οι χώρες-εταίροι. Με τον τρόπο αυτόν, η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να στηρίξει την ανάληψη δράσης για τον μετασχηματισμό των αξιακών αλυσίδων βασικών εμπορευμάτων, όπως είναι ο καφές, το κακάο, το φοινικέλαιο και το ζωικό κεφάλαιο.

Επίσης, η Επιτροπή έχει δώσει μεγάλη έμφαση στη βιώσιμη διαχείριση των δασών ως μέσο για την πρόληψη, την ανάσχεση και την αντιστροφή της απώλειας και της υποβάθμισης των δασών. Η βιώσιμη διαχείριση των δασών συνδυάζει επιτυχώς τους οικονομικούς, περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς στόχους για: i) τη διασφάλιση της διατήρησης της παραγωγικής αξίας των δασών· ii) την αύξηση της ανθεκτικότητας των δασών στην κλιματική αλλαγή· και iii) την υποστήριξη των οικοσυστημικών υπηρεσιών που παρέχουν τα δάση (συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της βιοποικιλότητας και της παγίδευσης του άνθρακα). Επιπλέον, η βιώσιμη διαχείριση των δασών συμβάλλει στην προαγωγή μιας καινοτόμου βιοοικονομίας και στη μέγιστη αξιοποίηση του υψηλού κοινωνικοοικονομικού δυναμικού του δασικού τομέα. Οι επενδύσεις στον δασικό τομέα δημιουργούν υπερδιπλάσια

απόδοση σε άλλους τομείς της οικονομίας. Κάθε 100 θέσεις εργασίας που δημιουργούνται στον δασικό τομέα συνεπάγονται τη δημιουργία 153 θέσεων εργασίας σε άλλους τομείς⁵⁰.

Η προαγωγή της βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής διαφοροποιημένων προϊόντων με βάση το ξύλο αποτελεί βασικό στοιχείο της βιοοικονομίας. Από το 2010, η ΕΕ έχει επενδύσει περισσότερα από 20 εκατ. EUR σε πιλοτικά έργα που αφορούν τον δασικό τομέα μέσω των προγραμμάτων της «SWITCH To Green» (μετάβαση στην πράσινη ανάπτυξη). Σύμφωνα με την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε το 2018, η στήριξη της ΕΕ για την ανάπτυξη πράσινων επιχειρήσεων (κυρίως στην Αφρική και την Ασία) είχε «μεγάλο αντίκτυπο, όσον αφορά την υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών κατανάλωσης και παραγωγής, τα αυξημένα επίπεδα επενδύσεων και τη δημιουργία πράσινων θέσεων εργασίας»⁵¹.

Η βιολογική ποικιλότητα στηρίζει την παραγωγική αξία των δασών και των δασικών και οικοσυστημικών υπηρεσιών και, ως εκ τούτου, έχει ουσιώδη σημασία για την καταπολέμηση της υποβάθμισης των δασών. Το 2018 η ΕΕ υποστήριξε τη δημιουργία και διαχείριση προστατευόμενων περιοχών, που αντιστοιχούν σε συνολική έκταση 14,7 εκατομμυρίων εκταρίων τροπικού υγρού δάσους. Επιπλέον, η ΕΕ έχει προωθήσει καινοτόμα και αποτελεσματικά εργαλεία για την προστασία των δασών, όπως τη διατήρηση των κοινοτήτων (ειδικά από αυτόχθονες πληθυσμούς) και την προσέγγιση βάσει τοπίου⁵².

Οι παράνομες δραστηριότητες προκαλούν υψηλό κίνδυνο αποψίλωσης. Επομένως, είναι σημαντικό να αντιμετωπίσουμε τους παράγοντες που συντελούν σε αυτήν, όπως είναι η αδύναμη διακυβέρνηση, και αυτό αποτελεί βασικό στοιχείο του σχεδίου δράσης FLEGT της ΕΕ. Από το 2003, το εν λόγω σχέδιο δράσης έχει συμβάλει στη βελτίωση της διαφάνειας, της λογοδοσίας, της νομοθετικής μεταρρύθμισης, της κατάργησης των αποκλεισμών, καθώς και των συμμετοχικών προσεγγίσεων στις χώρες που λαμβάνουν στήριξη. Η προώθηση της υπεύθυνης ιδιοκτησίας χερσαίων και δασικών εκτάσεων γης⁵³ παραμένει κορυφαία προτεραιότητα στο πλαίσιο της πολιτικής διεθνούς συνεργασίας και ανάπτυξης της ΕΕ. Επί του παρόντος, η ΕΕ υποστηρίζει ενέργειες σχετικές με τη διαχείριση της γης σε περίπου 40 αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς και την εφαρμογή των προαιρετικών κατευθυντήριων γραμμών για την υπεύθυνη διαχείριση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος γης, αλιευμάτων και δασών στο πλαίσιο της εθνικής ασφάλειας τροφίμων⁵⁴ σε 18 ακόμη χώρες. Επιπλέον, η ΕΕ παρέχει άμεση στήριξη στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων γης. Στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών⁵⁵, η συμμετοχή των τοπικών αρχών και κοινοτήτων ενισχύει την αποτελεσματικότητα και τον αντίκτυπο των προσπαθειών για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας εις βάρος των δασών.

Οι δράσεις της ΕΕ έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη και την υλοποίηση πολιτικών στις χώρες παραγωγής που έχουν ήδη οδηγήσει στη μείωση της απώλειας και της υποβάθμισης των δασών. Βάσει της πείρας που έχει αποκτηθεί μέχρι στιγμής, η Επιτροπή θα εντείνει τις υφιστάμενες δράσεις και θα αναπτύξει πρόσθετες δράσεις όπως αυτές που περιγράφονται κατωτέρω.

Βασικές δράσεις

Η Επιτροπή θα προβεί στις εξής δράσεις:

- **Μέριμνα ώστε να συμπεριληφθεί η αποψίλωση των δασών στον πολιτικό διάλογο σε επίπεδο χωρών και παροχή συνδρομής σε χώρες-εταίρους για την κατάρτιση και την εφαρμογή εθνικών πλαισίων για τα δάση και τη βιώσιμη διαχείριση των δασών.** Αυτά τα εθνικά πλαίσια θα απηχούν τις εγχώριες ανάγκες καθώς και τις διεθνείς δεσμεύσεις. Στο πλαίσιο αυτό μπορεί να περιλαμβάνεται η παροχή συνδρομής σε χώρες-εταίρους για την εφαρμογή των εθνικά καθορισμένων συνεισφορών της Συμφωνίας του Παρισιού και/ή η ένταξη μέτρων που σχετίζονται με τη διακυβέρνηση του δασικού τομέα στην πολιτική δημοσιονομικής στήριξης και διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών.
- **Διασφάλιση του ότι η στήριξη της ΕΕ για τις γεωργικές πολιτικές, τις πολιτικές υποδομών, τις πολιτικές εξόρυξης, και τις αστικές, περιαστικές και αγροτικές πολιτικές σε χώρες-εταίρους δεν συντελεί στην αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών.** Όπου κρίνεται δικαιολογημένο, η στήριξη της ΕΕ θα πρέπει να συνοδεύεται από αντισταθμιστικά μέτρα, όπως στήριξη για την αποκατάσταση των δασών, την αναδάσωση και/ή τη δάσωση.
- **Παροχή βοήθειας σε χώρες-εταίρους προκειμένου να υλοποιήσουν βιώσιμες αξιακές αλυσίδες με βάση τα δάση και να προωθήσουν βιώσιμες βιοοικονομίες,** αντλώντας έμπνευση από την ανακοίνωση της Επιτροπής «Μια νέα συμμαχία Αφρικής-Ευρώπης για βιώσιμες επενδύσεις και θέσεις εργασίας: Προάγοντας την εταιρική σχέση μας για τις επενδύσεις και την απασχόληση σε ανώτερο επίπεδο».
- **Ανάπτυξη και εφαρμογή μηχανισμών παροχής κινήτρων σε μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις για τη διατήρηση και την ενίσχυση των οικοσυστημικών υπηρεσιών και των προϊόντων που παρέχονται από τη βιώσιμη διαχείριση των δασών και τη βιώσιμη γεωργία.**

Επιπλέον, η Επιτροπή θα βελτιώσει την υλοποίηση των ακόλουθων υπό εξέλιξη δράσεων:

- Εντατικοποίηση των προσπαθειών για τη στήριξη των δικαιωμάτων των αυτόχθονων πληθυσμών και των τοπικών κοινοτήτων που εξαρτώνται από τα δάση, καθώς και των υπερασπιστών των περιβαλλοντικών δικαιωμάτων σύμφωνα με το ψήφισμα 28/11 του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ.
- Ενίσχυση της πολιτικής και του κανονιστικού πλαισίου για την προώθηση της βιώσιμης διαχείρισης των δασών και του σχεδιασμού χρήσης της γης, με παράλληλη ενσωμάτωση παραμέτρων σχετικών με τη βιοποικιλότητα και το κλίμα.
- Προαγωγή της αποκατάστασης των δασικών τοπίων, καθώς και προγραμμάτων αναδάσωσης που ενσωματώνουν οικολογικές αρχές που στηρίζουν τη βιοποικιλότητα, τα δικαιώματα των τοπικών πληθυσμών και τα μέσα διαβίωσης με την παροχή ενισχυμένων οικοσυστημικών υπηρεσιών⁵⁶.
- Συνέχιση της υποστήριξης της διατήρησης των δασών με τη δημιουργία και την αποτελεσματική διαχείριση προστατευόμενων δασικών περιοχών, με παράλληλη διερεύνηση υψηλών αξιών διατήρησης⁵⁷ και υψηλών αποθεμάτων άνθρακα⁵⁸.

- Εντατικοποίηση των δράσεων για τη βιώσιμη παραγωγή και χρήση καυσίμων από ξύλο με βάση τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την πρωτοβουλία της Παγκόσμιας συμμαχίας για την κλιματική αλλαγή (GCCA+), παράλληλα με τη συνεχή προαγωγή άλλων βιώσιμων μορφών ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

Προτεραιότητα 3: Ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας για την ανάσχεση της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών και προώθηση της αποκατάστασης των δασών

Η ηγετική θέση της ΕΕ σ' αυτόν τον τομέα αποτυπώνεται στη δέσμευσή της για πολυμερή δράση και μέσω του ενωσιακού σχεδίου δράσης FLEGT. Η ανάληψη δράσης μόνο από την ΕΕ θα έχει περιορισμένο αντίκτυπο στη μείωση της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών και στην αύξηση της δασικής κάλυψης παγκοσμίως. Επομένως, είναι σημαντική η ενίσχυση της συνεργασίας, η προαγωγή συνεκτικής δράσης και η αποφυγή της εκτροπής, σε άλλες περιοχές του κόσμου, του εμπορίου προϊόντων των οποίων οι αλυσίδες εφοδιασμού ενδέχεται να συνεπάγονται αποψίλωση των δασών.

Σε πολυμερές και διμερές επίπεδο, η ΕΕ ήδη συμβάλλει ενεργά στη χάραξη πολιτικών και προτύπων που αφορούν τους παράγοντες που συντελούν στην αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών. Η ΕΕ προωθεί σε σημαντικά διεθνή φόρουμ ένα παγκόσμιο θεματολόγιο για τη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων, την αγροτική ανάπτυξη, την επισιτιστική ασφάλεια, τη βιώσιμη διαχείριση των δασών, την αναδάσωση και την αποκατάσταση των υποβαθμισμένων δασικών περιοχών. Επιπλέον, η ΕΕ συνεργάζεται με τομεακούς διακυβερνητικούς οργανισμούς μεταξύ χωρών, βασικών ενδιαφερόμενων μερών και πρωτοβουλιών όπως η ειδική ομάδα για την αγροτική Αφρική⁵⁹, όπου μοιράζεται εμπειρίες και γνώσεις, ενώ παράλληλα διερευνά τις δυνατότητες δημιουργίας θέσεων απασχόλησης και ανάπτυξης προσοδοφόρων δραστηριοτήτων. Οι εν λόγω δράσεις οδηγούν σε πρωτοβουλίες για την πιο αποδοτική χρήση των φυσικών πόρων με σκοπό τη μεγαλύτερη παραγωγή με λιγότερα μέσα.

Η ΕΕ, ως σημαντικός εμπορικός εταίρος, συνεισφέρει στην ανάπτυξη και την κοινωνικοοικονομική εξέλιξη σε πολλές περιοχές του κόσμου, ενώ παράλληλα προάγει τη βιωσιμότητα. Σύμφωνα με τη δέσμευση της ΕΕ για τη συνεισφορά της εμπορικής πολιτικής της στην υπεύθυνη διαχείριση των παγκόσμιων αλυσίδων εφοδιασμού⁶⁰, στόχος της Επιτροπής είναι να διασφαλίσει ότι όλες οι νέες ολοκληρωμένες εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ περιλαμβάνουν διατάξεις σχετικές με τη βιώσιμη διαχείριση των δασών και την υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, καθώς και δεσμεύσεις για την αποτελεσματική εφαρμογή της Συμφωνίας του Παρισιού. Ορισμένες από τις υφιστάμενες εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ περιλαμβάνουν ήδη ειδικές διατάξεις για την προώθηση του εμπορίου δασικών προϊόντων που δεν προκαλούν αποψίλωση ή υποβάθμιση των δασών και για την προαγωγή της διατήρησης και της βιώσιμης διαχείρισης των δασών⁶¹.

Βασικές δράσεις

Η Επιτροπή θα προβεί στις εξής δράσεις:

- **Ενίσχυση της συνεργασίας όσον αφορά πολιτικές και δράσεις για την ανάσχεση της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών και για την αποκατάσταση των δασών σε σημαντικό διεθνές φόρουμ, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (FAO), η G7/G20, η Σύμβαση-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις κλιματικές μεταβολές (UNFCCC), το φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών για τα δάση (UNFF), η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τη βιολογική ποικιλότητα (CBD), η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της απερίημωσης (UNCCD), η Περιβαλλοντική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών (UNEA), ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ), επί παραδείγματι με την προώθηση βέλτιστων πρακτικών και μιας κοινής αντίληψης για τις βιώσιμες αλυσίδες εφοδιασμού, καθώς και με την υποστήριξη της υιοθέτησης και εφαρμογής αυστηρών δεσμεύσεων και διατάξεων.**
- **Προώθηση εμπορικών συμφωνιών που περιλαμβάνουν διατάξεις για τη διατήρηση και τη βιώσιμη διαχείριση των δασών και περαιτέρω προαγωγή του εμπορίου γεωργικών και δασικών προϊόντων που δεν προκαλούν αποψίλωση ή υποβάθμιση των δασών.** Επίσης, η Επιτροπή θα διερευνήσει και δυνατότητες παροχής κινήτρων σε εμπορικούς εταίρους για την καταπολέμηση της αποψίλωσης των δασών. Θα συνεργαστεί με χώρες εμπορίου για την εντατικοποίηση της υλοποίησης και της επιβολής των σχετικών διατάξεων στις εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ και θα αντλήσει διδάγματα από αυτές τις εμπειρίες.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα βελτιώσει την υλοποίηση των ακόλουθων υπό εξέλιξη δράσεων:

- Εκτίμηση των επιπτώσεων των εμπορικών συμφωνιών στην αποψίλωση των δασών στο πλαίσιο εκτιμήσεων επιπτώσεων στην αειφορία (ΕΕΑ) και άλλων συναφών εκτιμήσεων, που βασίζονται σε αξιόπιστες μεθοδολογίες αξιολόγησης και εκτίμησης επιπτώσεων.
- Εξέταση της βιωσιμότητας των αλυσίδων εφοδιασμού, συμπεριλαμβανομένου του ζητήματος της αποψίλωσης και υποβάθμισης των δασών, στο πλαίσιο σχετικών διεθνών φορέων για βασικά εμπορεύματα⁶² (π.χ. καφές, κακάο, ξυλεία).
- Στο πλαίσιο διμερών διαλόγων με σημαντικές χώρες κατανάλωσης και παραγωγής: i) ανταλλαγή εμπειριών και πληροφοριών σχετικά με τις αντίστοιχες πολιτικές και τα νομικά πλαίσια· και ii) προσδιορισμός κοινών δραστηριοτήτων που θα τροφοδοτήσουν τις εξελίξεις σε επίπεδο πολιτικής με βάση την ενδεδειγμένη κατανόηση των επιπτώσεων της αποψίλωσης και υποβάθμισης των δασών.

Προτεραιότητα 4: Ανακατεύθυνση της χρηματοδότησης προς υποστήριξη πιο βιώσιμων πρακτικών χρήσης της γης

Απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις για την αντιμετώπιση των παραγόντων που συντελούν στην αποψίλωση των δασών, για την προώθηση της βιώσιμης αναδάσωσης και δάσωσης, καθώς και για την ενεργητική αύξηση της παγκόσμιας δασικής κάλυψης και τη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για πιο βιώσιμες πρακτικές⁶³. Αναγνωρίζεται διεθνώς ολοένα και περισσότερο ότι οι χρηματοοικονομικές αγορές μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο στη διασφάλιση ενός πιο βιώσιμου μέλλοντος και να συμβάλουν στην υλοποίηση των Στόχων

Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών και της Συμφωνίας του Παρισιού. Είναι εξαιρετικά σημαντική η ανακατεύθυνση των σημαντικών ροών ιδιωτικής χρηματοδότησης στον γεωργικό τομέα, τόσο σε χώρες που έχουν αναβαθμιστεί όσο και σε χώρες που είναι επιλέξιμες για να λάβουν επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια, προς υποστήριξη δραστηριοτήτων μηδενικής αποψίλωσης. Παράλληλα, είναι σημαντική η κατάργηση των αντιπαραγωγικών οικονομικών κινήτρων και επιδοτήσεων.

Για την περίοδο 2014-2020, η Επιτροπή έχει επενδύσει περισσότερα από 500 εκατ. EUR για την υποστήριξη των δασών σε χώρες-εταίρους. Μολονότι πρόκειται για σημαντικό ποσό, είναι σαφές ότι η επένδυση τέτοιας κλίμακας δεν θα επαρκεί για την εκπλήρωση των στόχων που καθορίζονται στην παρούσα ανακοίνωση. Σύμφωνα με τη Γραμματεία του φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών για τα δάση⁶⁴, οι χρηματοδοτικές ανάγκες μόνο για τη βιώσιμη διαχείριση των δασών ανέρχονται σε 60-140 δισ. EUR ανά έτος παγκοσμίως. Πέρα από την προσέλευση νέας δημόσιας χρηματοδότησης, η κυριότερη πρόκληση θα συνίσταται στον συνδυασμό των επενδύσεων που αφορούν τα δάση με μια ανθεκτική στις κλιματικές αλλαγές ανάπτυξη που μειώνει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου (άρθρο 2 της συμφωνίας του Παρισιού).

Σ' αυτό το πλαίσιο, **το Εξωτερικό Επενδυτικό Σχέδιο (ΕΕΣ) της ΕΕ και οι περιφερειακές συνδυαστικές διευκολύνσεις** είναι αποτελεσματικά εργαλεία για την αξιοποίηση της ιδιωτικής χρηματοδότησης σε τομείς όπως η ενέργεια, η γεωργία ή οι υποδομές. Παρότι οι εν λόγω καινοτόμοι χρηματοδοτικοί μηχανισμοί μπορεί να είναι ελκυστικοί για τον ιδιωτικό τομέα στην περίπτωση κλάδων με σημαντική απόδοση επενδύσεων, όπως η βιώσιμη διαχείριση των δασών, η αναδάσωση και η γεωργοδασοκομία, δεν είναι εξίσου κατάλληλοι για τη στήριξη επενδύσεων με σκοπό την προστασία των δασών, τη διατήρηση των καταβροθρών διοξειδίου του άνθρακα και τη βιοποικιλότητα. Ως εκ τούτου, η κατάλληλη δημόσια χρηματοδότηση για τους σκοπούς αυτούς θα εξακολουθήσει να είναι απαραίτητη για την υποστήριξη της ισορροπίας μεταξύ των πολλαπλών σκοπών των δασών (παραγωγή, συντήρηση, κλίμα, μέσα διαβίωσης, ειρήνη και υγεία). Η Επιτροπή έχει επίσης δεσμευτεί να διασφαλίσει ότι τα έργα που υπάγονται στο σκέλος περί βιώσιμων υποδομών του προγράμματος InvestEU⁶⁵ για την περίοδο χρηματοδότησης 2021-2027 θα προάγουν τη βιωσιμότητα και δεν θα συμβάλλουν στην κλιματική αλλαγή.

Έχουν ήδη πραγματοποιηθεί ορισμένα σημαντικά βήματα. Σ' αυτά συγκαταλέγονται το σχέδιο δράσης της ΕΕ για τη χρηματοδότηση της αειφόρου ανάπτυξης⁶⁶ και οι συμφωνηθέντες σε πολιτικό επίπεδο κανονισμοί για τους δείκτες αναφοράς χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών⁶⁷ και για τις γνωστοποιήσεις που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα⁶⁸. Επίσης, σ' αυτά συγκαταλέγεται η πρόταση ανάπτυξης ταξινόμιας της ΕΕ⁶⁹, προκειμένου να προσδιοριστούν οι οικονομικές δραστηριότητες που μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβάλλουν καθοριστικά στον μετριασμό των επιπτώσεων των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, χωρίς να θίγουν σοβαρά κανέναν περιβαλλοντικό στόχο για τον σκοπό των επενδύσεων.

Η επένδυση σε τομείς που συνδέονται με την αποψίλωση των δασών μπορεί να εκθέσει τους επενδυτές σε λειτουργικούς και νομικούς κινδύνους ή κινδύνους φήμης. Ως εκ τούτου, οι επενδυτές θα πρέπει να ενθαρρύνονται να προτρέπουν τις εταιρείες να μεταβούν σε πρακτικές μηδενικής αποψίλωσης ή αλυσίδες εφοδιασμού μηδενικής αποψίλωσης. Η αυξημένη διαφάνεια κατά μήκος της αλυσίδας επενδύσεων⁷⁰ μπορεί να διευκολύνει αυτές τις αλλαγές στην πραγματική οικονομία. Βάσει της οδηγίας για την υποβολή μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών, οι μεγάλες εταιρείες στην ΕΕ ήδη υποχρεούνται να κοινοποιούν μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες, μεταξύ άλλων σχετικά με περιβαλλοντικά

και κοινωνικά ζητήματα, καθώς και ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων⁷¹. Η Επιτροπή σκοπεύει να δημοσιοποιήσει σύντομα τα αποτελέσματα ενός ελέγχου καταλληλότητας σχετικά με το πλαίσιο της ΕΕ για την υποβολή εταιρικών εκθέσεων, συμπεριλαμβανομένης της οδηγίας για την υποβολή μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Παράλληλα, η Επιτροπή προωθεί βέλτιστες πρακτικές και διερευνά τη δυνατότητα υιοθέτησης κοινώς αποδεκτών αρχών λογιστικής περιβαλλοντικής διαχείρισης που θα βελτιώσουν περαιτέρω τις δυνατότητες των εταιρικών και χρηματοπιστωτικών οργανισμών να προσδιορίζουν και να μειώνουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και εξαρτήσεις, μεταξύ άλλων και σε σχέση με την αποψίλωση των δασών και την υποβάθμιση του εδάφους⁷². Σ' αυτές περιλαμβάνεται η ανάληψη εργασιών στο πλαίσιο της Πλατφόρμας της ΕΕ για τις Επιχειρήσεις και τη Βιοποικιλότητα και μελλοντικών πλατφορμών περιβαλλοντικής λογιστικής που θα προκύψουν από αυτή την προσέγγιση σύμπραξης και θα υποστηριχθούν από το πρόγραμμα LIFE.

Βασικές δράσεις

Η Επιτροπή θα προβεί στις εξής δράσεις:

- Αξιολόγηση, από κοινού με τα κράτη μέλη της ΕΕ, πιθανών **βιώσιμων μηχανισμών που θα συμβάλουν καταλυτικά στην ανάπτυξη της πράσινης χρηματοδότησης** για τα δάση, καθώς και τρόπων περαιτέρω μόχλευσης και αύξησης της **χρηματοδότησης**, μεταξύ άλλων μέσω μηχανισμών συνδυαστικής χρηματοδότησης και μέσω της αξιοποίησης της εμπειρίας του Εξωτερικού Επενδυτικού Σχεδίου (ΕΕΣ) της ΕΕ. Στόχος θα είναι η στήριξη των χωρών παραγωγής για τη διατήρηση της υφιστάμενης δασικής κάλυψης και την αναγέννηση των δασών, καθώς και για τη δημιουργία θετικών κινήτρων για επενδύσεις στη βιώσιμη διαχείριση των δασών και τις βιώσιμες αξιακές αλυσίδες με βάση τα δάση. Υποστήριξη ιδίως των χωρών-εταίρων για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικών και μηχανισμών που μπορούν να προαγάγουν την καλύτερη διακυβέρνηση της γης και των δασών (όπως δημοσιονομικές πολιτικές, πράσινη λογιστική, πράσινα ομόλογα, ενισχύσεις για προγράμματα οικοσυστημικών υπηρεσιών).
- **Εξέταση του ενδεχομένου βελτίωσης της υποβολής εκθέσεων εκ μέρους των εταιρειών σχετικά με τις επιπτώσεις που έχουν οι δραστηριότητές τους στην αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών** στο πλαίσιο τυχόν μελλοντικής αναθεώρησης της οδηγίας⁷³ για τη δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών, σε συνέχεια των συμπερασμάτων που θα συναχθούν από τον έλεγχο καταλληλότητας για την υποβολή εκθέσεων από εταιρείες.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα βελτιώσει την υλοποίηση των ακόλουθων υπό εξέλιξη δράσεων:

- Ενσωμάτωση ζητημάτων που σχετίζονται με την αποψίλωση των δασών στο πλαίσιο της αξιολόγησης έργων σε τομείς όπου τα εν λόγω ζητήματα αποτελούν σημαντικές παραμέτρους για την εκτίμηση των επιπτώσεων του έργου.
- Εξέταση του ενδεχομένου καθοδήγησης —και βελτίωσης— των διαφόρων προσεγγίσεων μέτρησης που χρησιμοποιούνται σε επίπεδο ΕΕ και σε επίπεδο κρατών μελών για την καλύτερη κατανόηση της αξίας των δασών και των χαρακτηριστικών

της χρηματοδότησης που προκαλεί κινδύνους στα δάση.

- Απόδοση ιδιαίτερης προσοχής στην αποψίλωση των δασών κατά την εφαρμογή του Σχεδίου δράσης για βιώσιμο χρηματοπιστωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας ταξινόμιας της ΕΕ για οικονομικές δραστηριότητες.

Προτεραιότητα 5: Υποστήριξη της διαθεσιμότητας και της ποιότητας των πληροφοριών για τα δάση και τις αλυσίδες εφοδιασμού βασικών εμπορευμάτων, καθώς και της πρόσβασης σ' αυτές τις πληροφορίες. Υποστήριξη της έρευνας και της καινοτομίας

Η αποτελεσματική δασική πολιτική απαιτεί αξιόπιστες πληροφορίες για τους δασικούς πόρους, την κατάστασή τους και τον τρόπο διαχείρισης και χρήσης τους. Επιπλέον, απαιτεί αξιόπιστες πληροφορίες για την αλλαγή της χρήσης γης. Η ΕΕ υποστηρίζει την έρευνα και την ανάπτυξη ικανοτήτων σ' αυτόν τον τομέα σε παγκόσμιο, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο⁷⁴. Επιπλέον, υποστηρίζει την παρακολούθηση της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών μέσω της χρήσης δεδομένων γεωσκόπησης από διάφορες πηγές.

Το ενωσιακό πρόγραμμα γεωσκόπησης και παρακολούθησης Copernicus παρέχει ολοκληρωμένη, δωρεάν και ανοικτή πρόσβαση σε δεδομένα από τους δορυφόρους Sentinel και σε πληροφορίες από τις υπηρεσίες του προγράμματος Copernicus. Το εν λόγω πρόγραμμα έχει συμβάλει στη μείωση του κόστους που συνεπάγεται η παρακολούθηση των δεικτών των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, όπως του δείκτη για τη βιώσιμη διαχείριση των δασών. Το Copernicus αποτελεί βασικό εργαλείο ενίσχυσης των παγκόσμιων ή εθνικών συστημάτων παρακολούθησης των δασών. Επιπλέον, η Επιτροπή εφαρμόζει τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοοικονομία⁷⁵, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας ενός κέντρου γνώσεων για τη βιοοικονομία και ενός ενωσιακού συστήματος παρακολούθησης για τη βιοοικονομία, που καλύπτει τα οικοσυστήματα και τις υπηρεσίες τους. Ωστόσο, **είναι αναγκαία η περαιτέρω αξιοποίηση των δεδομένων γεωσκόπησης και των δεδομένων των αλυσίδων εφοδιασμού της ΕΕ, όπως και ο συνδυασμός των ικανοτήτων έρευνας και παρακολούθησης για την ανάπτυξη ενός συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης.**

Είναι σημαντικό να προαχθεί η κατανάλωση προϊόντων από αλυσίδες εφοδιασμού μηδενικής αποψίλωσης εντός της ΕΕ και να βελτιωθούν οι εκτιμήσεις των επιπτώσεων που έχει η κατανάλωση της ΕΕ και άλλων αγορών στα δάση ανά τον κόσμο. Αυτό προϋποθέτει **καλύτερη παρακολούθηση των εμπορικών ροών, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, καθώς και καλύτερη πρόσβαση σε έγκαιρες πληροφορίες.** Τα τελευταία έτη έχουν προκύψει⁷⁶ πολλές πρωτοβουλίες για την επίτευξη αυτού του στόχου, αλλά μόνο ελάχιστες από αυτές τις πρωτοβουλίες για τη διαφάνεια της αλυσίδας εφοδιασμού έχουν εξελιχθεί σε πραγματικά προσβάσιμες πλατφόρμες ικανές να λειτουργήσουν ως βάση για τις αποφάσεις ευρέος φάσματος φορέων.

Το πρόγραμμα-πλαίσιο της ΕΕ για την έρευνα «Ορίζων 2020» έχει ήδη χρηματοδοτήσει σε σημαντικό βαθμό την έρευνα και την καινοτομία σε σχετικούς τομείς⁷⁷. Ωστόσο, απαιτούνται περισσότερα ερευνητικά και επιστημονικά στοιχεία για τη μετάβαση σε πιο βιώσιμες πρακτικές χρήσης της γης και αλυσίδες εφοδιασμού για την ανασχεση της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών. Η έρευνα αυτή είναι απαραίτητη σε τομείς όπως: ο μετριασμός των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και η προσαρμογή σε αυτήν· η εξεύρεση και η εφαρμογή λύσεων που βασίζονται στη φύση⁷⁸· η αποκατάσταση δασών και τοπίων (συμπεριλαμβανομένης της δάσωσης και της αναδάσωσης)· οι εμπορικές ροές· και η

παρακολούθηση της αγοράς των βασικών εμπορευμάτων που συνδέονται με την αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών. Η Επιτροπή θα εντείνει τις προσπάθειές της σ' αυτά τα ζητήματα, κυρίως μέσω του επόμενου πλαισίου της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία, του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Επιπλέον, θα υποστηρίξει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών της ΕΕ σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την έξυπνη γεωργία και άλλους σχετικούς τομείς με άλλες χώρες.

Βασικές δράσεις

Η Επιτροπή θα προβεί στις εξής δράσεις:

- **Αξιοποίηση των ήδη υφιστάμενων εργαλείων παρακολούθησης και δημιουργία παρατηρητηρίου της ΕΕ για την αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών, τις αλλαγές στην παγκόσμια δασική κάλυψη και τους συναφείς ενοχοποιητικούς παράγοντες.** Στόχος της εν λόγω δράσης είναι η διευκόλυνση της πρόσβασης σε πληροφορίες για τις αλυσίδες εφοδιασμού που απευθύνονται στους δημόσιους φορείς, τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις.
- Διερεύνηση της δυνατότητας ανάπτυξης μιας συνιστώσας υπηρεσιών του προγράμματος Copernicus για τη μείωση των εκπομπών από την αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών (REDD+) με σκοπό την ενίσχυση των υφιστάμενων παγκόσμιων ή εθνικών συστημάτων παρακολούθησης των δασών, καθώς και την εδραίωση των μακροπρόθεσμων ικανοτήτων και του ηγετικού ρόλου της Ευρώπης στον εν λόγω τομέα.
- **Βελτίωση του συντονισμού των εργασιών μεταξύ σχετικών ερευνητικών ιδρυμάτων,** όπως μέσω των πλαισίων συνεργασίας Βορρά-Νότου και Νότου-Νότου της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας. Στόχος θα είναι η ενίσχυση των ικανοτήτων και η παροχή συνδρομής για τη δέουσα αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων σε βασικές χώρες κατανάλωσης και παραγωγής, μεταξύ άλλων μέσω της υποστήριξης των περιφερειακών παρατηρητηρίων.
- **Ανταλλαγή καινοτόμων πρακτικών της ΕΕ** με άλλες χώρες σχετικά με την κυκλική οικονομία, τη βιώσιμη βιοοικονομία, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την έξυπνη γεωργία και άλλους σχετικούς τομείς.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα βελτιώσει την υλοποίηση των ακόλουθων υπό εξέλιξη δράσεων:

- Παροχή συνδρομής στις χώρες παραγωγής για την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά την υλοποίηση των στόχων πολιτικής, όπως: i) τις συνιστώσες των εθνικά καθορισμένων συνεισφορών που σχετίζονται με τα δάση· ii) τις δεσμεύσεις που σχετίζονται με την αποψίλωση των δασών και τη νόμιμη και βιώσιμη παραγωγή βασικών εμπορευμάτων· και iii) το σχετικό εμπόριο.
- Εντατικοποίηση των προσπαθειών για τη βελτίωση της διαθεσιμότητας, της ποιότητας και της εναρμόνισης αξιόπιστων πληροφοριών σχετικά με τους δασικούς πόρους και την αλλαγή χρήσης γης με σκοπό την ενημέρωση των υπευθύνων χάραξης πολιτικής από ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών, μεταξύ άλλων και σε

χώρες-εταίρους.

- Συνέχιση της στήριξης της ανάπτυξης παγκόσμιων ⁷⁹ και περιφερειακών ⁸⁰ συστημάτων πληροφοριών για την παρακολούθηση των επιπτώσεων των δασικών πυρκαγιών, που καταστρέφουν περίπου 67 εκατομμύρια εκτάρια δασικής έκτασης ανά έτος παγκοσμίως⁸¹.

Συμπέρασμα

Η Επιτροπή προτείνει έναν κατάλογο αρχικών δράσεων και προετοιμάζει το έδαφος για πρόσθετα μέτρα που θα εξεταστούν και θα αποφασιστούν από την επόμενη πολιτική ηγεσία της Επιτροπής.

Για την επιτυχή εφαρμογή της παρούσας ανακοίνωσης θα είναι απαραίτητος ο συνεχής διάλογος μεταξύ της ΕΕ και των εταίρων της σε όλο τον κόσμο, η ευρεία συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα και η ενεργητική διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών, όπως προσδιορίζεται στο παράρτημα 2. Θα πρέπει, επίσης, να κινητοποιηθούν σημαντικοί χρηματοδοτικοί πόροι.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να εγκρίνουν την παρούσα ανακοίνωση και να συμμετέχουν ενεργά στην υλοποίηση των δράσεων που προβλέπονται σ' αυτή, σε στενή συνεργασία με όλους τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί και θα υποβάλλει εκθέσεις για τον τρόπο υλοποίησης των δράσεων, και θα αξιολογεί κατά πόσον αντιμετωπίζουν επιτυχώς τους παράγοντες που συντελούν στην αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών.

¹ Αποψίλωση είναι η μετατροπή δάσους σε άλλη χρήση γης, ανεξάρτητα από το αν οφείλεται σε ανθρωπογενείς παράγοντες ή όχι (FAO 2018, Global Forest Resources Assessment 2020. Terms and Definitions. <http://www.fao.org/3/I8661EN/i8661en.pdf>).

² Υποβάθμιση ενός δάσους είναι η μείωση της ικανότητάς του να παρέχει προϊόντα και υπηρεσίες, με αποτέλεσμα το δάσος να χάνει, εξαιτίας των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, τη δομή, τη λειτουργία, τη σύνθεση των ειδών ή την παραγωγικότητα που κατά κανόνα συνδέεται με έναν τύπο φυσικού δάσους που αναμένεται στον συγκεκριμένο τόπο. Επομένως, ένα υποβαθμισμένο δάσος προσφέρει μειωμένη παροχή αγαθών και υπηρεσιών από τη δεδομένη τοποθεσία και συντηρεί μόνο περιορισμένη βιολογική ποικιλότητα. Η βιολογική ποικιλότητα των υποβαθμισμένων δασών περιλαμβάνει πολλά άλλα στοιχεία πέρα από τα δέντρα, τα οποία ενδέχεται να κυριαρχούν στη βλάστηση κάτω από την κομοστέγη. (Πηγή: Σύμβαση για τη βιολογική ποικιλότητα. <https://www.cbd.int/forest/definitions.shtml> και IPBES <https://www.ipbes.net/glossary/forest-degradation>).

³ Five Forest Figures, Παγκόσμια Τράπεζα. Διαθέσιμη στον δικτυακό τόπο: <https://blogs.worldbank.org/opendata/five-forest-figures-international-day-forests>.

⁴ Η ανάγκη μείωσης της απώλειας των δασών υπογραμμίζεται στη Διακυβερνητική Πλατφόρμα Επιστήμης-Πολιτικής για τη Βιοποικιλότητα και τις Οικοσυστημικές Υπηρεσίες (IPBES). 2019. Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science- Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz και H. T. Ngo (επιμ.). Γραμματεία IPBES, Βόννη, Γερμανία. <https://www.ipbes.net/global-assessment-report-biodiversity-ecosystem-services>.

⁵ Smith P et al. (2014) Agriculture, Forestry and Other Land Use (AFOLU). Στο: Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Edenhofer O et al. (επιμ.)]. Cambridge University Press, Cambridge, Ηνωμένο Βασίλειο και Νέα Υόρκη, NY, ΗΠΑ.

⁶ FAO. 2018. The State of the World's Forests 2018 - Forest pathways to sustainable development. Ρώμη. <http://www.fao.org/3/a-i9535en.pdf>.

⁷ Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών. 2017. Sustainable Development Goals Report 2017. <https://unstats.un.org/sdgs/files/report/2017/TheSustainableDevelopmentGoalsReport2017.pdf>.

⁸ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/forestry/forestry-explained_en.

⁹ FOREST EUROPE, 2015: State of Europe's Forests 2015. <https://www.foresteuropa.org/docs/fullsoef2015.pdf>.

¹⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Μια νέα δασική στρατηγική της ΕΕ: για τα δάση και τον δασικό τομέα» [COM(2013) 659]. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52013DC0659>. Βλ. επίσης την έκθεση της Επιτροπής «Πρόσδος όσον αφορά την εφαρμογή της δασικής στρατηγικής της ΕΕ “Μια νέα δασική στρατηγική της ΕΕ: για τα δάση και τον δασικό τομέα”» COM(2018) 811. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52018DC0811>.

-
- ¹¹ Τα πρωτογενή δάση είναι δάση που δεν έχουν υλοτομηθεί ποτέ και έχουν αναπτυχθεί κατόπιν φυσικών διαταραχών και στο πλαίσιο φυσικών διεργασιών, ανεξαρτήτως ηλικίας – <https://www.cbd.int/forest/definitions.shtml>.
- ¹² Δάσωση είναι η δημιουργία δάσους μέσω φύτευσης και/ή σκόπιμης σποράς σε χερσαία έκταση η οποία, έως εκείνη τη χρονική στιγμή, είχε διαφορετική χρήση, και συνεπάγεται τον μετασχηματισμό της χρήσης της γης από μη δασική έκταση σε δασική έκταση (FAO 2018, Global Forest Resources Assessment 2020. Terms and Definitions. <http://www.fao.org/3/I8661EN/i8661en.pdf>). Αναδάσωση είναι η αναδημιουργία ενός δάσους μέσω φύτευσης και/ή σκόπιμης σποράς σε χερσαία έκταση που είναι ταξινομημένη ως δάσος (ό.π.). Ως αποκατάσταση ορίζονται οι ενέργειες για την επαναφορά των οικολογικών διεργασιών, που επιταχύνουν την αποκατάσταση των δασικών δομών, της οικολογικής λειτουργίας και των επιπέδων βιοποικιλότητας στα συνήθη επίπεδα τελικού δάσους (Elliott, S., D. Blakesley και K. Hardwick, υπό έκδοση. Restoring Tropical Forests: A Practical Guide. Kew Publications, Λονδίνο). Τα προγράμματα δάσωσης και αναδάσωσης θα πρέπει να συμβάλουν στη διατήρηση ή να βελτιώνουν την παροχή οικοσυστημικών αγαθών και υπηρεσιών σε επίπεδο τοπίου και θα πρέπει να ευνοούν τον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, την παραγωγή βιομάζας, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, την προστασία του εδάφους και των υδάτων, τον έλεγχο της διάβρωσης και της ερημοποίησης, καθώς και να έχουν ως αποτέλεσμα την αποφυγή της εισαγωγής χωροκατακτητικών ειδών [Pan-European Guidelines for Afforestation and Reforestation (πανευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές για τη δενδροφύτευση και την αναδάσωση) – Forest Europe 2008].
- ¹³ Βλ. ενότητα 3.5 στη Διακυβερνητική Πλατφόρμα Επιστήμης–Πολιτικής για τη Βιοποικιλότητα και τις Οικοσυστημικές Υπηρεσίες (2018). The IPBES Assessment Report on Land Degradation and Restoration. https://www.ipbes.net/system/tdf/2018_ldr_full_report_book_v4_pages.pdf?file=1&type=node&id=29395.
- ¹⁴ Οι στόχοι 5, 7, 11, 14 και 15 σχετίζονται άμεσα με τα δάση.
- ¹⁵ Το στρατηγικό σχέδιο των Ηνωμένων Εθνών για τα δάση για το 2030 περιλαμβάνει στόχους για την αντιστροφή της απώλειας της παγκόσμιας δασικής κάλυψης και την αύξηση των παγκόσμιων δασικών εκτάσεων κατά 3 % έως το 2030.
- ¹⁶ FAO. 2016. State of the World's Forests 2016. Forests and agriculture: land-use challenges and opportunities. Ρώμη. <http://www.fao.org/3/a-i5588e.pdf>.
- ¹⁷ Αυτές οι προβλέψεις βασίζονται στον χάρτη ROADLESS-FOR και στην παρέκταση των ποσοστών των διαταραχών (αποψίλωση και υποβάθμιση) που παρατηρήθηκαν κατά την τελευταία δεκαετία (2009-2018) — Πηγή JRC, 2019.
- ¹⁸ Π.χ. σύμφωνα με την Interpol, το εμπόριο παράνομης ξυλείας αποφέρει 51 δισ. δολάρια ΗΠΑ/έτος. (The Rise of Environmental Crime – A Growing Threat to Natural Resources, Peace, Development And Security, A UNEP-INTERPOL Rapid Response Assessment).
- ¹⁹ Household Energy Access for Cooking and Heating Lessons Learned and the Way Forward, Koffi Ekouevi και Voravate Tuntivate· 2012 Διεθνής Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης / Παγκόσμια Τράπεζα.
- ²⁰ Το μερίδιο της ΕΕ όσον αφορά την ενσωματωμένη αποψίλωση στις εισαγωγές (1990-2008) ανέρχεται σε 4,45 εκατομμύρια εκτάρια (Mha) για τη σόγια (39 %), σε 0,9 Mha για το φοινικέλαιο, σε 0,6 Mha για το κακάο (27 %) και σε 0,3 Mha για τον καφέ (27 %) – Μελέτη σκοπιμότητας 2018 – μέρος I – πίνακας 4-3.
- ²¹ Η έκθεση για την κατάσταση της επέκτασης της παραγωγής των σχετικών καλλιεργειών τροφίμων και ζωοτροφών σε παγκόσμιο επίπεδο [COM(2019) 142 final] έδειξε ότι υπάρχει σημαντική επέκταση, σε παγκόσμια κλίμακα, του φοινικέλαιου σε εδάφη με υψηλά αποθέματα άνθρακα, όπως τα δάση. Επιπλέον, σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης, για κάποιες άλλες πρώτες ύλες για βιοκαύσιμα, παρατηρείται μεν επέκταση αλλά αυτή περιορίζεται σε συγκεκριμένες χώρες.
- ²² Άλλα προϊόντα, όπως το βαμβάκι, ο καφές, το ζαχαροκάλαμο, η κράμβη, οι γαρίδες (από περιοχές μαγκρόβιας), η καρύδα και τα προϊόντα εξόρυξης, των οποίων η υπέρμετρη εξόρυξη και παραγωγή μπορεί επίσης να έχει σημαντικές περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις.
- ²³ Η έννοια της «ενσωματωμένης αποψίλωσης των δασών» χρησιμοποιείται για τη σύνδεση της αποψίλωσης με την κατανάλωση. Αναφέρεται στην αποψίλωση όπως ενσωματώνεται (ως εξωτερικό κόστος) στην παραγωγή, στο εμπόριο ή στην κατανάλωση ενός προϊόντος, αγαθού, βασικού εμπορεύματος ή υπηρεσίας.
- ²⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013. The impact of EU consumption on deforestation: Comprehensive analysis of the impact of EU consumption on deforestation. Final report. Μελέτη που χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και πραγματοποιήθηκε από τη VITO, το Διεθνές Ινστιτούτο Εφαρμοσμένης

- Ανάλυσης Συστημάτων, το HIVA - Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving και τη Διεθνή Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης.
- ²⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο «Η επιβολή της δασικής νομοθεσίας, η διακυβέρνηση και το εμπόριο (FLEGT) — Πρόταση για σχέδιο δράσης της ΕΕ» [COM(2003) 251 final].
- ²⁶ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 995/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2010, για τη θέσπιση των υποχρεώσεων των φορέων εκμετάλλευσης που διαθέτουν ξυλεία και προϊόντα ξυλείας στην αγορά.
- ²⁷ http://ec.europa.eu/environment/forests/eu_comm_2019.htm.
- ²⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Αντιμετώπιση των προκλήσεων της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και της απώλειας της βιοποικιλότητας» [COM(2008) 645 final].
- ²⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Καθαρός πλανήτης για όλους. Ένα ευρωπαϊκό, στρατηγικό, μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία» [COM(2018) 773 final]. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=COM%3A2018%3A773%3AFIN>.
- ³⁰ Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
- ³¹ https://ec.europa.eu/europeaid/new-european-consensus-development-our-world-our-dignity-our-future_en
- ³² Η μείωση της ετήσιας απώλειας δασικής κάλυψης από την περίοδο 2005-2010 έως την περίοδο 2010-2015 ήταν περίπου 17 % (από 6,6 σε 5,5 Mha/έτος)· από FAO (2015) Global Forest Resources Assessment 2015 και Keenan et al. (2015) Forest Ecology and Management 352, 9–20.
- ³³ The global tree restoration potential· Science 05 Ιουλίου 2019: Τόμος 365, Τεύχος 6448, σ. 76-79· <https://science.sciencemag.org/content/365/6448/76>.
- ³⁴ Διακυβερνητική επιτροπή για την κλιματική αλλαγή (IPCC), An IPCC Special Report on the Impacts of Global Warming of 1.5°C Above Pre-Industrial Levels and Related Global Greenhouse Gas Emission Pathways (IPCC, 2018).
- ³⁵ «Creating forestry jobs to boost the economy and build a green future», C.T.S. Nair και R. Rut. Έγγραφο εργασίας που εκπονήθηκε για την ειδική εκδήλωση «Impacts of Global Economic Turbulence on the Forest Sector» στη δέκατη ένατη συνεδρίαση της επιτροπής του FAO για τη δασοκομία, Ρώμη, 20 Μαρτίου 2009.
- ³⁶ Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει εκδώσει σειρά ψηφισμάτων σχετικά με τα δάση και την αποψίλωσή τους, βλ. για παράδειγμα το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 11ης Σεπτεμβρίου 2018, σχετικά με τη διαφανή και υπεύθυνη διαχείριση των φυσικών πόρων στις αναπτυσσόμενες χώρες: η περίπτωση των δασών [2018/2003(INI)] http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2018-0333_EL.pdf.
- ³⁷ Βλ. συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2019 για την πρόοδο σχετικά με την εφαρμογή της δασικής στρατηγικής της ΕΕ και ένα νέο στρατηγικό πλαίσιο για τα δάση (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8609-2019-INIT/el/pdf>)· Διακήρυξη της Νέας Υόρκης σχετικά με τα δάση του 2014, Διακήρυξη του Άμστερνταμ του 2015, Υπουργική διακήρυξη του Κατοβίτσε σχετικά με τα δάση για το κλίμα του 2018· εκατοντάδες εταιρείες έχουν αναλάβει δεσμεύσεις για την εξάλειψη της αποψίλωσης των δασών από τις αλυσίδες εφοδιασμού τους (<http://www.supply-change.org/>)· η πρόσφατη Πρωτοβουλία για το κακάο και τα δάση είναι επίσης συναφής.
- ³⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Η ασφάλεια ζωής μας, το φυσικό μας κεφάλαιο: στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020» [COM(2011) 244] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A52011DC0244>.
- ³⁹ Απόφαση αριθ. 1386/2013/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013, σχετικά με γενικό ενωσιακό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον έως το 2020 «Ενημερία εντός των ορίων του πλανήτη μας». <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32013D1386>.
- ⁴⁰ https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-towards-sustainable-europe-2030_el.
- ⁴¹ Ορισμένα φυσικά οικοσυστήματα όπως οι τυρφώνες και η σαβάννα, που είναι πλούσια σε άνθρακα και βιοποικιλότητα, δεν εμπίπτουν στον ορισμό των δασών, ωστόσο επηρεάζονται από τη γεωργική παραγωγή και διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο.
- ⁴² Περισσότερες πληροφορίες για τις Διασκέψεις του 2014 και του 2017, τις μελέτες και τη δημόσια διαβούλευση διατίθενται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/environment/forests/deforestation.htm>.

- ⁴³ Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.
- ⁴⁴ Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2019/807 της Επιτροπής, της 13ης Μαρτίου 2019, για τη συμπλήρωση της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τον καθορισμό των πρώτων υλών υψηλού κινδύνου έμμεσης αλλαγής της χρήσης γης για τις οποίες παρατηρείται σημαντική επέκταση της περιοχής παραγωγής σε εκτάσεις με υψηλά αποθέματα άνθρακα και για την πιστοποίηση των βιοκαυσίμων, βιορευστών και καυσίμων βιομάζας χαμηλού κινδύνου έμμεσης αλλαγής της χρήσης γης (ΕΕ L 133 της 21.5.2019, σ. 1–7).
- ⁴⁵ http://ec.europa.eu/environment/forests/pdf/eutr_guidance.zip.
- ⁴⁶ http://ec.europa.eu/environment/forests/studies_EUaction_deforestation_palm_oil.htm.
- ⁴⁷ Food in the Anthropocene: the EAT–Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems. <https://www.thelancet.com/commissions/EAT>.
- ⁴⁸ Σχέδιο δράσης της Επιτροπής για τη χρηματοδότηση της αειφόρου ανάπτυξης.
- ⁴⁹ Πρωτοβουλία ανάλυσης αξιακής αλυσίδας για την ανάπτυξη (VCA4D). <https://europa.eu/capacity4dev/value-chain-analysis-for-development-vca4d->
- ⁵⁰ Lia et al. (2019). The economic contribution of the world's forest sector, Forest Policy and Economics, τόμος 100, Μάρτιος 2019. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1389934118300753?via%3Dihub>.
- ⁵¹ <https://europa.eu/capacity4dev/public-environment-climate/documents/scp-evaluation-final-report-full-package-publications>.
- ⁵² Η κοινοτική διαχείριση των δασών έχει αποδεδειγμένα μειώσει τα ποσοστά αποψίλωσης στη Βολιβία, τη Βραζιλία και την Κολομβία (Stevens et al. 2014· Blackman και Veit 2018).
- ⁵³ Μολονότι το 86 % των δασών ανά τον κόσμο ανήκει στο Δημόσιο, στην πράξη, η διαχείριση περίπου του 60 % της χερσαίας έκτασης και των πόρων παγκοσμίως βασίζεται σε εθνικούς κανόνες, εκ των οποίων επισήμως αναγνωρίζεται λιγότερο από το ένα πέμπτο.
- ⁵⁴ Οι προαιρετικές κατευθυντήριες γραμμές για την υπεύθυνη διαχείριση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος γης, αλιευμάτων και δασών στο πλαίσιο της εθνικής επισιτιστικής ασφάλειας προσδιορίζουν τις αρχές και τα διεθνώς αποδεκτά πρότυπα για τις πρακτικές υπεύθυνης διαχείρισης της ιδιοκτησίας. Παρέχουν ένα πλαίσιο που μπορούν να χρησιμοποιούν οι χώρες κατά την ανάπτυξη των δικών τους στρατηγικών, πολιτικών, νομοθεσιών, προγραμμάτων και δραστηριοτήτων. Προσφέρουν ακόμη στις κυβερνήσεις, στην κοινωνία των πολιτών, στον ιδιωτικό τομέα και στους πολίτες τη δυνατότητα να κρίνουν αν οι προβλεπόμενες δράσεις τους και οι ενέργειες άλλων αποτελούν αποδεκτές πρακτικές.
- ⁵⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών» [COM(2016) 87]. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=COM:2016:87:FIN.>
- ⁵⁶ Σε συντονισμό με υφιστάμενες πρωτοβουλίες όπως η Πρόκληση της Βόννης (<http://www.bonnchallenge.org/>), η Διακήρυξη της Νέας Υόρκης σχετικά με τα δάση και η παγκόσμια σύμπραξη για την αποκατάσταση των δασών και των τοπίων: <http://www.forestlandscaperestoration.org/>.
- ⁵⁷ Περιοχή που χαρακτηρίζεται βάσει υψηλών αξιών διατήρησης, οι οποίες είναι βιολογικές, οικολογικές, κοινωνικές ή πολιτιστικές αξίες που θεωρούνται εξόχως σημαντικές σε εθνικό, περιφερειακό ή παγκόσμιο επίπεδο: <https://hcvnetwork.org/>.
- ⁵⁸ Η προσέγγιση του υψηλού αποθέματος άνθρακα (HCS) είναι μια μεθοδολογία που διακρίνει τις δασικές εκτάσεις που χρήζουν προστασίας από τις υποβαθμισμένες εκτάσεις με χαμηλές αξίες άνθρακα και βιοποικιλότητας που μπορούν να αναπτυχθούν: <http://highcarbonstock.org/>.
- ⁵⁹ Βλ. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/report-tfra_mar2019_en.pdf. Άλλα παραδείγματα σχετικών πρωτοβουλιών είναι η Συμμαχία τροπικών δασών, η Πρωτοβουλία βιώσιμου εμπορίου, η Διακήρυξη του Μαρακές για το φοινικέλαιο, η Πρωτοβουλία για το κακάο και τα δάση, η Πρωτοβουλία για τη διαφάνεια των εξορυκτικών βιομηχανιών, και το «Tire Industry Project» του Παγκόσμιου Συμβουλίου Επιχειρήσεων για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη σχετικά με το φυσικό καουτσούκ.
- ⁶⁰ Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής «Εμπόριο για όλους – Προς μια πιο υπεύθυνη πολιτική για το εμπόριο και τις επενδύσεις» [COM(2015) 497].
- ⁶¹ Βλ., για παράδειγμα, τη συμφωνία επί της αρχής μεταξύ ΕΕ–Μεξικού, η οποία ανακοινώθηκε στις 21 Απριλίου 2018.

-
- ⁶² Όπως ο Διεθνής οργανισμός για την τροπική ξυλεία, ο Διεθνής Οργανισμός Κακάου και ο Διεθνής Οργανισμός Καφέ.
- ⁶³ Climate Focus. (2017). Progress on the New York Declaration on Forests: Finance for Forests - Goals 8 and 9 Assessment Report. Εκπονήθηκε από το Climate Focus σε συνεργασία με το δίκτυο εταιρών αξιολόγησης της Διακήρυξης της Νέας Υόρκης σχετικά με τα δάση, με την υποστήριξη της Συμμαχίας για το κλίμα και τη χρήση γης.
- ⁶⁴ B. Singer «Financing Sustainable Forest Management in Developing Countries: The Case for a Holistic Approach», *International Forestry Review* 18(1), 96-109 (1η Μαρτίου 2016). <https://doi.org/10.1505/146554816818206159>.
- ⁶⁵ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμματος InvestEU [COM(2018) 439 final].
- ⁶⁶ COM(2018) 97 final.
- ⁶⁷ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/1011 σχετικά με τους δείκτες αναφοράς χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και τους δείκτες αναφοράς θετικού αντικτύπου άνθρακα [COM(2018) 355 final].
- ⁶⁸ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις γνωστοποιήσεις σχετικά με τις αιφώρες επενδύσεις και τους κινδύνους βιωσιμότητας και για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2016/2341 [COM(2018) 354 final].
- ⁶⁹ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων [COM(2018) 353 final].
- ⁷⁰ Βλ. την αναθεωρημένη οδηγία (ΕΕ) 2017/828 για τα δικαιώματα των μετόχων και την πρόταση της Επιτροπής για τις γνωστοποιήσεις σχετικά με τις αιφώρες επενδύσεις, που έχουν ως στόχο να συμβάλουν στην αύξηση της διαφάνειας [COM(2018) 354 final].
- ⁷¹ Οδηγία 2014/95/ΕΕ όσον αφορά τη δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών και πληροφοριών για την πολυμορφία. Σ' αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή θα επικαιροποιήσει τις μη δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές (C/2017/4234) έως το τέλος του δεύτερου τριμήνου του 2019, ειδικότερα όσον αφορά την υποβολή στοιχείων σχετικά με το κλίμα και θα εστιαστεί στη σύνδεση με την αποψίλωση των δασών.
- ⁷² Βλ., για παράδειγμα, την αναδυόμενη εταιρική λογιστική πρακτική φυσικού κεφαλαίου που υποστηρίζει το Παγκόσμιο Συμβούλιο Επιχειρήσεων για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, το πρωτόκολλό του για το φυσικό κεφάλαιο, και τις σχετικές συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα.
- ⁷³ Οδηγία 2014/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2014, για την τροποποίηση της οδηγίας 2013/34/ΕΕ όσον αφορά τη δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών και πληροφοριών για την πολυμορφία από ορισμένες μεγάλες επιχειρήσεις και ομίλους. Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ.
- ⁷⁴ Για παράδειγμα, υποστηρίζει τα εξής: τη συνολική εκτίμηση των δασικών πόρων του FAO (www.fao.org/forest-resources-assessment/en/), το πρόγραμμα ROADLESS-FOR (<https://forobs.jrc.ec.europa.eu/roadless/>), το Παρατηρητήριο για την Κεντρική Αφρική (<http://www.observatoire-comifac.net>), τα πρωτότυπα για τη Νοτιοανατολική Ασία (www.rfo-sea.org/), τα πρωτότυπα για την Ανατολική Αφρική (<http://apps.rcmr.org/ofesa>), και τη ροή εργασιών παρακολούθησης, υποβολής εκθέσεων και επαλήθευσης του REDD+.
- ⁷⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Βιώσιμη βιοοικονομία για την Ευρώπη: ενίσχυση της σύνδεσης οικονομίας, κοινωνίας και περιβάλλοντος» [COM(2018) 673 final] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0673>.
- ⁷⁶ Για παράδειγμα, η πρωτοβουλία TRASE (Διαφανείς αλυσίδες εφοδιασμού για βιώσιμες οικονομίες) και η πλατφόρμα Global Forest Watch Commodities του Ινστιτούτου Παγκόσμιων Πόρων.
- ⁷⁷ Για παράδειγμα, η εταιρική σχέση έρευνας και καινοτομίας ΕΕ-Αφρικής για την επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια και τη βιώσιμη γεωργία (FNSSA), το συγχρηματοδοτούμενο έργο LEAP-Agri του δικτύου ERA-NET του 2016 και η υπό εξέλιξη πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2019 LC-SFS-34-2019: Food Systems Africa (Συστήματα τροφίμων στην Αφρική).
- ⁷⁸ Οι λύσεις που βασίζονται στη φύση νοούνται ως λύσεις οι οποίες εμπνέονται και στηρίζονται από τη φύση και οι οποίες είναι οικονομικά αποδοτικές· παράλληλα, αποφέρουν περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά οφέλη και συμβάλλουν στην ανάπτυξη της ανθεκτικότητας.

-
- ⁷⁹ Παγκόσμιο πληροφοριακό σύστημα δασικών πυρκαγιών (<http://gwis.jrc.ec.europa.eu>).
- ⁸⁰ Ευρωπαϊκό σύστημα πληροφόρησης για τις δασικές πυρκαγιές (<http://effis.jrc.ec.europa.eu>).
- ⁸¹ FAO (2015) Global Forest Resources Assessments 2015 και van Lierop et al. (2015) Forest Ecology and Management 352, σ. 78-88.